

สมมุติสัจจะ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๘

ณ วัดป่าสมถัง ค.ทับใต้ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

ฟังธรรม ธรรมนะ ฟังธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม สภาธรรมมีอยู่ แต่คนจะไม่ได้ประโยชน์กับมันนะ นี่สมมุติสัจจะ โลกนี้เป็นสมมุติสัจจะ โลกเขามีอยู่ คุณดูเวลาความแปรปรวนแบบธรรมชาติ เห็นไหม ธรรมชาติแปรปรวนไปตลอดเวลา เวลาเกิดพายุ เกิดสิ่งต่างๆ แผ่นดินไหว นี่เมืองทั้งเมืองล่มสลายนะ เคยแผ่นดินไหวที่หนึ่ง ถึงกับเมืองนี้ล่มสลายไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน คุณดู เวลาภัยธรรมชาติมา นี่สมมุติสัจจะ มันยังให้ผลสะท้อนกับชีวิตมากนะ คนถ้าเชื่อการพยากรณ์ เขาหลบหนีหลบภัย เขาจะปลอดภัย แต่คนไม่เชื่อใจ สิ่งที่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้น เคยเกิดขึ้นมา ความเปลี่ยนแปลงของพายุมันไม่รุนแรง ความที่มันรุนแรง มันทำถึงกับเมืองทั้งเมืองล่มสลายไปเลย นี่สมมุติสัจจะ มันยังให้ผลรุนแรงกับชีวิตขนาดนั้นนะ

ชีวิตเราก็เหมือนกัน ชีวิตเราเป็นสมมุติอันหนึ่ง “สมมุติสัจจะ” สิ่งที่เป็นสมมุติสัจจะ เพราะมันไม่จริง มันอยู่ได้ชั่วคราว สัจจะของสมมุติมีเห็นไหม การสร้างบ้านสร้างเรือน การก่อสร้างต่างๆ นี่ก็เป็นสมมุติสัจจะ เพราะเมืองทั้งเมืองยังล่มสลายได้ เกิดแผ่นดินไหว เกิดสิ่งวาทภัย เวลาพายุขึ้นมา เกิดขึ้นมา...

คุณดูอย่างสมัยโบราณ สิ่งที่เป็นสมัยโบราณ ทวีปนี้มันแปรปรวนไปตลอดเวลา ขณะที่เคลื่อนไหว เพราะแผ่นดินจะเคลื่อน แผ่นดินจะไหวอยู่ทุกวี่ทุกวันนะ แต่ความสันตะเทือนของมันไม่มากถึงกับให้เป็นอันตรายกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ใจ เห็นไหม สิ่งนี้มันเป็นสมมุติสัจจะ

โลกนี้เป็นอนิจจัง มีอยู่โดยดั้งเดิม จะกี่พันปี จะกี่ล้านปี สิ่งนี้ก็มีอยู่ตลอดไป นี่ชีวิตเกิดขึ้นมาก็ต้องเกิดต้องตายตลอดไป นี่สมมุติสัจจะ การเกิดมาเป็นคน เราก็มองว่าเป็นความจริง ความจริงของเรา เพราะมันจริงโดยสมมุติ เราก็ไม่เข้าใจว่าสมมุติสัจจะคืออะไร

สมมุติสัจจะคือความแปรปรวนโดยวิภูชะไ
 สิ่งที่เป็นวิภูชะไไปนี้เป็นสมมุติสัจจะ
 ธรรมชาติเห็นใหม่ เกิดพายุ เกิดความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ สิ่งนี้ก็เป็นสัจจะความจริง
 อันหนึ่ง แต่เป็นสมมุติสัจจะเพราะมันไม่จริงใจ มันไม่จริงคือว่ามันแปรปรวนไปเห็นใหม่ ปี
 หนึ่งๆ แต่ละฤดูกาลมันก็เปลี่ยนไป สิ่งนี้มันเปลี่ยนไป มันเป็นอย่างนี้โดยธรรมชาติของมัน นี่มัน
 เป็นสัจจะความจริงอันหนึ่ง เป็นสมมุติสัจจะ

แต่สิ่งที่เป็นวิภูชะไ สิ่งที่เป็นความจริง เห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะสมมุติสัจจะของ
 ธรรมชาติอันนี้มันไม่มีชีวิตครอง สิ่งมีชีวิตไม่มีวิญญูณครอง แต่การมีวิญญูณครองก็วิญญูณ
 ครองในอะไรละ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีชีวิต สิ่งที่มีวิญญูณครองคือจิตปฏิสนธินี้มันเกิดมา มัน
 เป็นความมหัศจรรย์นะ

ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ เวลาคนไปศึกษาธรรมชาติ มันเป็นความมหัศจรรย์ เห็น
 ใหม่ สิ่งที่เป็นมหัศจรรย์เพราะมันแปรปรวนอย่างนี้ตลอดไป แล้วมันก็มีอยู่อย่างนี้ตลอดไปนะ
 มันเหมือนกับมันทรงตัวของมันอยู่ แล้วมันเปลี่ยนแปลงไป เห็นใหม่

อุณหภูมิจึงโลกมันเป็น...(เสียงไม่ชัดเจน)...อย่างนี้ เพราะมันอบอุ่นอย่างนี้ มันให้
 สิ่งมีชีวิตดำรงเผ่าพันธุ์อยู่ของมันได้ เห็นใหม่ คนอยู่ในเขตที่เป็นเมืองหนาว เขตที่เป็นอุณหภูมิ
 ต่างกันไป เขาจะไม่ได้มีสิ่งมีชีวิตพันธุ์อาหารเหมือนกับสิ่งที่เป็นร้อนขึ้นอย่างทางเอเชีย ทาง
 เอเชียร้อนขึ้น สิ่งที่เป็นความร้อน มันมีฤดูกาลของมัน มันมีสิ่งที่มีชีวิต ขณะที่เขาเห็น
 คุณประโยชน์ของเขา

ในปัจจุบันนี้โลกเจริญๆ เห็นใหม่ เขาสร้างนะ สร้างเป็นเรือนเพาะชำของเขา เพื่อเอาพืช
 พันธุ์อาหารไปปลูกในเรือน ในเรือนสิ่งที่เขาปรับปรุงภูมิอากาศของเขา เพื่อให้ได้อุณหภูมิ
 อย่างนี้ เพื่อจะให้สิ่งมีชีวิตที่เป็นในเมืองร้อนได้ดำรงชีวิตของเขาได้เห็นใหม่ เพื่อประโยชน์
 ของเขาไป เพื่อได้ลิ้มรสอาหารที่เป็นของเมืองร้อน สิ่งที่เป็นอาหารของเขา นี่สิ่งที่เป็นไป

แม้แต่ในโลกใบเดียวกันนี้ อุณหภูมิก็ยังต่างกัน แต่อุณหภูมิอย่างนี้ สิ่งต่างๆ อย่างนี้จะกัก
 ปักล้านปี อุณหภูมิก็คงที่ของเขาอยู่อย่างนี้ เหมือนกับโลกนี้มันมีชีวิต มันปรับตัวของมันเอง สิ่ง
 ที่มันปรับตัวของมันเอง มันทำลายตัวของมันเอง สิ่งที่ทำลายตัวนี้มันเคลื่อนไปตลอดเห็นใหม่
 เป็นอินไตย มีอยู่อย่างนี้และจะหมุนเวียนไปอย่างนี้

แต่บุญกุศลนะ สิ่งที่เป็นบุญกุศล เป็นกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้อยู่ที่ชมพูทวีปนี้ตลอดไป สิ่งที่ชมพูทวีป เห็นใหม่ ปรับพื้นที่อากาศต่างๆ จนแบบสมดุลขึ้นมา ป่าเขาเจริญงอกงามขึ้นมา นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะมาตรัสที่ชมพูทวีป ชมพูทวีปตลอดไป เห็นใหม่ สิ่งนี้มันเป็นอำนาจวาสนา สิ่งที่ทำอำนาจวาสนาคือว่าจริงตามสมมุติ นี่สมมุติสัจจะอย่างนี้ มันก็สะสม คนที่สร้างบุญกุศล สิ่งที่ทำบุญกุศล เกิดมา

คูติ เกิดมาบางประเทศ อยู่ในเขตอันตรายของการเคลื่อนไหวของเปลือกโลก สิ่งนี้ทำให้เขาต้องผจญภัยตลอดไป สิ่งที่อยู่ที่ภูมิประเทศ “เกิดในประเทศอันสมควร” ประเทศอันสมควรคืออยู่ที่ไม่เกิดวาทภัย ไม่เกิดสิ่งต่างๆ ถ้าเกิดสิ่งที่เกิดวาทภัย มันก็เป็นสิ่งที่แสวงหาของโลกด้วย อย่างชายฝั่ง ประเทศเกิดทางชายฝั่ง เขาจะมีความเจริญรุ่งเรืองของทางทรัพยากร สิ่งทรัพยากรคนก็ต้องการแสวงหา เวลาเกิดวาทภัย เกิดสิ่งต่างๆ ขึ้นมา เขาก็ต้องเสี่ยงภัย ความเสี่ยงภัยเพราะความแสวงหาของเขา เขาค้นร่นหาของเขา เป็นสภาวะแบบนั้น

คูติ คูพวกมีศีลอยู่ในป่าในเขา อยู่ในป่าในเขาคำรงชีวิตเขาอย่างนั้น ว่าสิ่งนี้โลกไม่เจริญ สิ่งที่ไม่เจริญของโลก โลกก็เปลี่ยนไปตามธรรมชาติของเขา แต่เขารู้สัจจะความจริงของเขา เขาก็แสวงหาความจริงของเขา สิ่งของเขาเห็นใหม่ มีกิเลส มีค้นหาความทะยานอยากในหัวใจ กิเลส ค้นหาความทะยานอยากในหัวใจ สิ่งนี้แสวงหา แต่แสวงหาไปด้วยบุญญาธิการยังไม่มี สิ่งบุญญาธิการของเขาไม่ถึง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาก่อน ธรรมถึงว่าเป็นวิมุตติธรรม ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้นี้วางไว้เพื่ออะไร? เพื่อรู้สัตว์คนสัตว์ เห็นใหม่ นี่การปรารภเป็นพระโพธิสัตว์ การปรารภเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างสมบุญญาธิการมหาศาลเลย

ขณะที่สร้างสมบุญญาธิการมหาศาล ขณะที่ผู้มีความสนใจนะ ผู้ที่ปรารภ เห็นใหม่ เวลาปรารภองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ใดได้พยากรณ์ไว้แล้ว จะไม่มีโอกาสได้กลับ สิ่งที่ไม่กลับเห็นใหม่ นี่ก็เป็นสมมุติสัจจะอันหนึ่ง สมมุติสัจจะคือความหมุนไปของชีวิตใจ ของวัฏฏะอันนั้น

แต่การพยากรณ์ที่เป็นความจริง สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ว่าเป็นหนึ่งเดียว หนึ่งเดียว จะไม่พลาดจากสภาวะแบบนั้นเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว

เห็นไหม ว่าหมดยุคสมัยของสมณโคตม จะมียุคสมัยของพระศรีอริยเมตไตรยมาตรัสข้างหน้า สิ่ง
ที่พระศรีอริยเมตไตรยมาตรัสข้างหน้าเพราะอะไร เพราะชีวิตมีการเกิดและการตายโดยสมมุติ
สัจจะอย่างนี้ มันมีอยู่ของมันตลอดไป เห็นไหม แล้วพระศรีอริยเมตไตรยได้สร้างบุญญาธิการมา
สมควรแล้ว สมบูรณ์แล้วที่จะมาเกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไป สิ่งนี้เป็นความมี
อยู่ด้วยสิ่งที่สะสมลงที่ใจ

สิ่งที่สะสมลงที่ใจ ที่อำนาจวาสนาบารมี สิ่งนี้พาเกิดพาทาย สมมุติสัจจะพาเกิดพาทาย เรามี
ชีวิตเกิดขึ้นมาก็เป็นสมมุติสัจจะอันหนึ่ง สมมุติสัจจะแต่เราไม่ได้ปรารถนา ไม่ได้สร้างสม
บุญญาธิการให้เป็นแบบพระโพธิสัตว์ เป็นพระศรีอริยเมตไตรยต่างๆ แต่ก็ได้ทำคุณงามความดี
เพราะเพื่อพบพุทธศาสนา

ถ้าพบพุทธศาสนาแล้วเราพยายามของเรา เราพยายามตั้งตนของเราให้อยู่ในกรอบของ
ศีลธรรม ที่ว่ากรอบของศีลธรรม คุณ อย่งที่ว่าประเทศที่เกิดชายฝั่ง ประเทศที่เกิดนี้เขาแสวงหา
กัน สิ่งนี้เป็นการแย่งชิงกันด้วยทรัพยากร เป็นการแย่งชิงโอกาสกัน สิ่งที่มีการแย่งชิงโอกาสนั้นก็
เพื่อเขาๆ เพื่ออะไร? เพื่อกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่ถ้าการดำรงชีวิตละ บ้างก็เรื่องอาศัย สิ่งที่เป็นเรื่องอาศัย ชีวิตนี้ดำรงไปได้ ถ้าเป็น
สมมุติสัจจะแล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ สิ่งนี้เราจะมีโอกาส คนเกิดมามหาศาลเลย ๑. เกิด
ในประเทศอันไม่สมควร เกิดในสิ่งที่มีแต่ภัยอันตรายกับชีวิตตลอดไป เขาก็ต้องดำรงชีวิตของ
เขา เพราะเขาเกิดมาใช่ไหม ขนาดสมัยโบราณ สิ่งที่เป็นเมืองเป็นทวีปต่างๆ การไปมาหากันนะ
เขามาหากันได้ยาก เวลาเกิดวาทภัยนะ เกิดสิ่งที่แผ่นดินไหว เกิดการทำลายบ้านเมืองของเขา เขาก็
ต้องช่วยตัวเองโดยที่ทรัพยากรระดับนั้นไง

แต่ในปัจจุบันนี้โลกเจริญ เห็นไหม การสื่อสาร การคมนาคมเจริญมาก เกิดวาทภัยที่ไหน
เกิดแผ่นดินไหว เกิดสิ่งที่เป็นสมมุติสัจจะที่ทำลายใจ เป็นการทำลาย แต่ก็เป็นการสร้างอันหนึ่ง
คือทำลายโอกาสอันหนึ่ง ทำลายสิ่งที่มีชีวิตอันหนึ่ง แต่ก็เกิดสภาวะใหม่ตลอดไป โลกมันจะ
ปรับตัวของมัน จะแปลงตัวของมันตลอดไปอย่างนั้น เห็นไหม แล้วข่าวสารจะออกถึงกัน จะมีการ
ช่วยเหลือกัน จะเอาทรัพยากรต่างๆ ไปช่วยเหลือกัน เห็นไหม สิ่งที่จะช่วยเหลือกันนี้ก็เพื่อจะจรโลง

เวลาเรามองสภาพแบบนี้ แล้วมองไปสมัยโบราณสิ สมัยโบราณสิ่งที่ไม่มี แม้แต่ทวีปทั้ง
ทวีปยุบหายไปไหนเลย เมืองทั้งเมืองหายไปทั้งหมดนะ ความเป็นไปของสมมุติสัจจะให้ผล

รุนแรงขนาดนั้น นี่เรามองถึงโลก มองถึงความเป็นไปของธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ แล้วมองไปถึงธรรมชาติของชีวิต

ความเกิดขึ้นใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นความอัศจรรย์ ขณะที่โครงการแพทย์ เขาพยายามศึกษาเรื่องของมนุษย์ สิ่งนี้เป็นความมหัศจรรย์ อวัยวะส่วนหนึ่ง ขึ้นใดก็แล้วแต่ ส่วนใดส่วนหนึ่ง มันเป็นความมหัศจรรย์ของมัน เพราะมันดำรงชีวิตของมัน มันจะพยายามสืบ พยายามสร้างตัวมันเอง พยายามจะปกป้องตัวมันเอง เห็นไหม นี่ความดำรงชีวิต แต่ถึงที่สุดแล้วมันก็ต้องแปรสภาพไป แปรสภาพไป นี่เป็นสิ่งที่อวัยวะในชีวิตนะ

แล้วหัวใจที่เกิดในมนุษย์ละ หัวใจที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมานี้ สภาวะความเป็นไป ความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ ถึงจุดหนึ่งก็ต้องตายไป เราก็อบรมรับความเกิดและความตาย นี่เป็นสมมุติสัจจะ สิ่งที่เป็นสมมุติสัจจะทางโลกมันก็ให้ผลรุนแรงกับสิ่งที่ความเป็นไป แต่เวลามันเจริญขนาดไหน สิ่งที่เกิดมาขนาดไหนมันก็ไม่คงที่ของมัน มันจะอยู่เจริญของมันตลอดไป เป็นไปไม่ได้

แม้แต่ทางธุรกิจเห็นไหม สิ่งที่เป็นไปพอเจริญแล้ว ถึงคราวหนึ่งมันต้องปรับสภาพของเขา สิ่งปรับสภาพของเขา ทุกคนก็รู้ใจ รู้ว่าอนาคต สินค้าตัวใดมีอนาคต เราก็เข้าไปตักตวงผลประโยชน์จากสิ่งนั้น สินค้าที่หมดอนาคต สิ่งนี้จะหมดอนาคตไป เพราะมันมีสิ่งใหม่เกิดขึ้นมาตลอดไป สิ่งนี้มันก็เปลี่ยนไป แม้แต่ในวงจรธุรกิจ วงจรต่างๆ เขาก็มีอายุของเขา เขาก็มีความเปลี่ยนแปลงของเขาตลอดไป เห็นไหม นี่สมมุติสัจจะมันเป็นแบบนี้ มันไม่มีสิ่งใดคงที่

แม้แต่ชีวิตของเราก็ไม่คงที่เพราะเราเกิดมาแล้วนี้ เราต้องตายแน่นอน

ถ้าเกิดตายแน่นอนแล้ว เราจะไปตื่นตื้นกับทางโลก สิ่งที่เป็นทางโลกก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง เป็นสมมุตินะ แล้วเราเกิดมาในโลกนี้มันก็สมมุติซ้อนขึ้นมา เพราะหัวใจเรานี้มันมีสิ่งที่ว่าคงที่อันหนึ่ง คงที่คือตัวจิตนี้มันคงที่ แล้วเกิดมาประเทศอันไม่สมควร เกิดมาไม่พบพระพุทธศาสนา ไปถือในลัทธิต่างๆ เห็นไหม เขาก็ถือลัทธิเป็นการอ่อนน้อมเป็นการร้องขอ เป็นการต่างๆ นี่มันไม่ได้เข้ามาชำระกิเลสใจ เป็นการอ่อนน้อมเป็นการร้องขออย่างนี้มันก็เท่ากับสะสม

ถ้าคนมีศีลธรรม คนดีนะ เกิดในสภาวะแบบใดก็เป็นคนดี คนดี ดีในหัวใจใจ เขาจะช่วยเหลือสังคม เขาจะทำสิ่งต่างๆ สิ่งนี้ก็เป็นคุณงามความดีของเขา สิ่งนี้ก็เป็นสมมุติใจ เห็นไหม

สุดมยปัญญาคือการศึกษา ปัญญาอย่างนี้มันก็เป็นปัญญาที่การศึกษามา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา เกิดถ้ามีการกระทำสิ่งต่างๆ ขึ้นมา

เวลาทำบุญกุศล สิ่งที่เป็นทำบุญกุศล “ศีล สมาธิ” สิ่งที่เป็นสมาธินี้ก็เป็นสมมุติอันนั้น สิ่งที่เป็นสมมุติเพราะไม่เกิดปัญญา สิ่งที่เกิดปัญญาจากภายในขึ้นมา ปัญญาจะเกิดขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมามันต้องเชื่อในศาสนา แล้วศาสนาไหนละที่สอนถึงการภาวนา ศาสนาไหนสอนถึงการใช้มรรคญาณเข้ามาแก้ไขหัวใจ เห็นไหม

แม้แต่มีศาสนา เกิดในประเทศอันไม่สมควร เขาก็ใช้ชีวิตของเขาไปตามสภาวะสมบุกสมบันอย่างนั้น แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ชีวิตเราก็เป็นสมมุติ ถ้าเราอยู่ในวงจรของสมมุติ เราก็จะอยู่ในโลก สิ่งทีในโลกกันไปมันก็สร้างสมชีวิตหนึ่ง หมดชีวิตไป ถ้าเราทำคุณงามความดีขนาดไหน สิ่งทีมันเป็นสะสม สะสม

คำว่า “สมมุติ” มันก็แปรสภาพ มันเป็นสัจจะความจริงอันหนึ่ง ในเมื่อภาวะกรรมมันมีเห็นไหม ทำคุณงามความดี สิ่งนี้ต้องให้ผลแน่นอน ทำบาปอกุศลก็ต้องให้ผลแน่นอน สิ่งทีให้ผลมันก็ขับเคลื่อนไป เห็นไหม โดยสภาวะกรรม สมมุติคือเกิดมาโดยสภาวะอันหนึ่ง กรรมคือสิ่งที่สะสมมาเป็นสิ่งที่ให้ขับเคลื่อนจากอดีตชาติ ขับเคลื่อนมาจากความเป็นไปของกรรมอันหนึ่ง

สิ่งทีเป็นกรรมอันหนึ่ง เกิดมาก็มีความสุขความสบายพอสมควรถ้าสร้างคุณงามความดีมาสร้างบาปสร้างอกุศลมา มันก็ทุกข์ยาก ทุกข์ยากนะ แม้แต่ของอยู่ในสภาวะเดียวกัน โอกาสเท่ากัน สิ่งทีคนเลือกก็เลือกต่างกัน เห็นไหม เลือกมาแล้ว สิ่งทีเลือกมาแล้ว อยู่กับตัวเราเองก็ยังน้อยเนื้อต่ำใจ ความน้อยเนื้อต่ำใจ ความไม่เข้าใจนั้นเป็นทุกข์นะ

แต่คนที่เขาได้สภาวะอันเดียวกัน เขารับอันเดียวกัน แต่เขาพอใจของเขา เขาไม่มีทุกข์นะ เขามีความสุขของเขา เพราะเขายอมรับสัจจะความจริง เขายอมรับตามอำนาจสภาวะกรรมของเขา เขายอมรับเห็นไหม คนเรากล้ามันคือ สิ่งทีหัวใจมันคือร้อนของเขา เขาคึ้นรนของเขา นั่นคือทุกข์ แต่ถ้าเขาพอใจของเขา เขายังว่านี่ของเขา แล้วเขาสร้างคุณงามความดีต่อไป อันนี้เป็นบุญกุศลของเขา

สิ่งทีเป็นบุญกุศลและบาปอกุศลเกิดมาจากใจ แม้แต่สิ่งทีเราได้รับมาพร้อมกัน เห็นไหม เหมือนอาหารได้มาเท่ากัน ได้มาพอกัน แต่คนหนึ่งต้องการมากกว่านั้น คนอื่นต้องการน้อยกว่านี้ สิ่งทีต้องการนี้คือค้นหาความทะยานอยาก แต่การได้มานั้นคือสิ่งทีเป็นสัจจะความจริง สิ่งทีสัจจะ

ความจริง สังฆะอันนี้มันเกิดขึ้นมา โดยสภาวะสิ่งที่เกิดขึ้นมาโดยกรรม กรรมขับเคลื่อนอย่างนี้ นี่
 สิ่งอย่างนี้ แล้วเราเข้าใจสภาวะแบบนี้ เราถึงได้ออกแสวงหาของเราถ้าเราพบพระพุทธศาสนา

เกิดในประเทศอันสมควร นี่เป็นบุญกุศลอย่างหนึ่ง

ในมงคล ๓๘ ประการ เห็นใหม่ “เกิดในประเทศอันสมควร”

สมควรนี้เกิดในประเทศไหนล่ะ? ประเทศที่มีสังฆะความจริงหรืออริยสังฆะ สิ่งที่มีอริยสังฆะที่
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทานไว้แล้วนี่อริยสังฆะ ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อ ถ้าสมมุติสังฆะ
 มันเกิดเป็นมนุษย์แล้วเราไม่เชื่อ สิ่งที่ไม่เชื่อ ของสิ่งนั้นมีอยู่ เหมือนสมบัติสิ่งใดๆ ก็มีอยู่ แต่เราไม่
 สนใจของเขา สมบัติก็อยู่อย่างนั้น เหมือนทรัพย์ากรที่เขาอยู่ในใต้ดิน ถ้าเราไม่เอาขึ้นมาใช้ เขาก็
 อยู่ของเขาอย่างนั้นแหละ แต่เพราะคนเข้าใจ คนว่าทรัพย์ากรสิ่งนี้จะประโยชน์เห็นใหม่
 พยายามค้นหา แล้วพยายามดึงทรัพย์ากรขึ้นมาใช้

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสนา ศาสนธรรม
 คำสั่งสอนนี้สมบูรณ์แบบมาก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทดสอบมาด้วยบุญญาภิ
 การขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พยายามรื้อค้นสิ่งนี้ขึ้นมา

ทรัพย์ากรคือตัวใจ สิ่งที่เราใจคือความสิ่งที่มีชีวิตที่อยู่ในร่างกายนี้ สิ่งที่มีชีวิตในร่างกายคือตัว
 ใจ คือตัวความรู้สึกอันนี้ ตัวนี้คือตัวปฏิสนธิ สิ่งที่เป็นสมมุติสังฆะทางวัตถุนั้น เขาไม่มีชีวิตของเขา
 เขายังแปรสภาพของเขาโดยธรรมชาติของเขา เพื่อความเป็นไปของธรรมชาติอันนั้น แต่ตัวจิตตัวนี้
 มันมีสภาวะกรรมอันนี้ แล้วมันพาเกิดพาตายอยู่อย่างนี้

แล้วเราเกิดมา ถ้าเกิดในประเทศอันสมควร เกิดมาในสิ่งต่างๆ เขาก็นับถือลัทธิศาสนาของ
 เขาไป เขาจะดำรงชีวิตของเขาไป มันก็เป็นสมมุติ สมมุติที่ต้องพาให้ตายเวียนตายเวียนเกิดตาม
 สภาวะแบบนั้น แต่ถ้าเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่เราพบพระพุทธศาสนา “เกิดใน
 ประเทศอันสมควร” นี่ศาสนาเจริญรุ่งเรือง นี่เป็นโอกาส นี่เป็นวาสนามหาศาลเลย สิ่งที่ทำคุณงาม
 ความดี กรรมอันนี้มันพาให้เกิด

ถ้าพาให้เกิดเห็นใหม่ ช่วงกึ่งพุทธกาล กึ่งที่เราเกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 นี่บัญญัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมและวินัยไว้ สมมุติ
 บัญญัติ บัญญัติขึ้นมาเป็นอริยสังฆะ ถ้าเราทำอริยสังฆะ เชื่อฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็จะ

ได้ผลตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป แต่เราเกิดไม่ทัน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมานี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ๒,๕๐๐ กว่าปีมานี้

สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ศาสนาจะวางไว้เพื่อรู้สัตว์ชนสัตว์ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญกุศลมามหาศาล สิ่งที่เราสร้างมหาศาลเพื่อจะรู้สัตว์ชนสัตว์ นี้ บุญญาธิการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีขนาดนั้นนะ

๑. เอาดวงใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพ้นสิ้นจากกิเลสไป แล้ววางธรรมและวินัยไว้เพราะสร้างสมบุญญาธิการมา วางธรรมวินัย รู้สัตว์ชนสัตว์ นี้เราเป็นสัตว์ เราเป็นสิ่งที่สร้างบุญกุศลตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เป็นกระแสที่พึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เราถึงมาเกิดถึงพุทธกาลนี้

ถ้าเกิดถึงพุทธกาล ศาสนาเจริญรุ่งเรือง เจริญรุ่งเรืองตรงไหน? เจริญรุ่งเรืองตรงที่มีครูบาอาจารย์ออกประพฤติปฏิบัติ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ออกประพฤติปฏิบัติ มันก็เหมือนทรัพยากรที่อยู่ในดิน อย่างน้ำมันหรือสิ่งที่เป็นแร่ธาตุต่างๆ ที่ไม่ได้เอามาใช้

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ วางไว้เห็นไหม วางไว้เป็นวิชาการ วางไว้ในพระไตรปิฎก สิ่งนี้เป็นทฤษฎีเป็นวิธีการ นี่เป็นสมมุติ สมมุติเพราะอะไร เพราะเป็นทฤษฎี เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ แต่ทรัพยากรคือตัวใจ ตัวใจที่เอาวิชาการ

อย่างนักวิทยาศาสตร์เขาใช้วิชาการของเขา เขาใช้สิ่งที่การที่วิทยาศาสตร์เจริญขึ้นมา การก่อสร้างก็เหมือนกันเห็นไหม การก่อสร้างแต่โบราณต้องก่อสร้างโดยธรรมชาติ ก่อสร้างด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน แต่พอมีการศึกษา การก่อสร้างเขาจะเจริญขึ้นมา เห็นไหม เทคโนโลยีจะเกิดขึ้นมาบ่อยครั้งขึ้น การก่อสร้างก็จะง่ายเข้า การก่อสร้างจะสมบูรณ์ขึ้น ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนั้นได้มากขึ้น

นี่ก็เหมือนกัน สมัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม สมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่มีอยู่คือตัวใจ คือทรัพยากรนั้นมีอยู่ คือสิ่งที่เป็นความจริงอันนี้มีอยู่ ตัวใจนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ใช้ทรัพยากรอันนี้ โลกเขาเจริญก็เปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีของเขาเจริญขึ้นมา

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางมรรคญาณอันนี้คงที่ตลอดไป

เพราะอะไร เพราะทรัพยากรอันนี้คือทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ วิธีการดับทุกข์ เห็นไหม การกำจัดทุกข์ วิธีการดับทุกข์ แล้วทุกข์ดับ สิ่งนี้มันเป็นอริยสัจ มันเป็นความจริงอันหนึ่ง เพราะมันเป็นสิ่งที่เข้ามาชำระกิเลสในหัวใจ แต่เราไปมองข้ามไปไง สิ่งที่ว่าสมมุติ คือสิ่งที่ว่า เราประพฤติดีปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นอริยสัจเกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา

แต่ถ้าเราไม่มีศรัทธา เราไม่มีความเชื่อ สิ่งนี้ก็มีอยู่เห็นไหม สิ่งที่มีอยู่ เหมือนทรัพยากรที่มีอยู่ เราไม่ค้นคว้าขึ้นมาใช้ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อจะทำอย่างไร นี่เรามีศรัทธาความเชื่อ ถ้าโอกาสนะเราอยู่ทางโลก เราต้องทำสมาธิอะไร เราต้องประกอบเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง การเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง การดำรงชีวิตมันก็เป็นความทุกข์อันหนึ่ง ยิ่งความทุกข์อันหนึ่งแล้วถ้าเกิดมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากไปกับโลกเขา

โลกเขามีความเจริญ สิ่งที่เป็นความเจริญของเขา มีการแข่งขัน การแข่งขัน กิเลสอ้างว่าการแข่งขันนี้เป็นธรรมๆ มันเป็นธรรม ถ้าเราแข่งขันด้วยอำนาจวาสนา แข่งขันด้วยสัจจะความจริง แต่ถ้ากิเลสมันต้องการกับเขา มันก็ต้องดิ้นรนไปกับเขาเห็นไหม สิ่งที่ต้องดิ้นรนไปกับเขา สิ่งนี้มันกระตุ้นให้เกิดความผูกพัน ความยึดมั่นถือมั่น ถ้าเกิดความยึดมั่นถือมั่นกับกิเลสแล้ว มันก็จะไปตามโลก มันไม่มองกลับมา โอกาสในการประพฤติดีปฏิบัติ นี่เวลามันก็น้อยลง ถ้ามีหัวใจ ความเป็นไปของโลกก็อยู่กับโลกเขา การแข่งขันไปกับเขา แล้วจะแบ่ง เจียดเวลามาประพฤติดีปฏิบัติ โอกาสก็น้อยกว่าเขา

ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ ออกบวชเป็นพระเป็นสงฆ์ เป็นผู้ประพฤติดีปฏิบัติ เราก็ได้เพศของเราขึ้นมา อันนี้ก็เป็นสมมุติละ สมมุติสัจจะ สมมุติสงฆ์ ถ้าสมมุติสงฆ์ เราได้สิ่งนี้เป็นสมมุติมา เราได้โอกาสมา โอกาสมาเพราะอะไร เพราะเราเกิดในประเทศอันสมควร เราเกิดในประเทศศาสนาเจริญรุ่งเรือง พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ถ้าศาสนาประจำชาติ การร่างกฎหมายก็ร่างกฎหมายเพื่อเอื้อโอกาสให้ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นไหม ให้ตัวศาสนานี้เป็นตัวสมานชาติ คือให้โอกาสผู้ที่ออกประพฤติดีปฏิบัติ ผู้ที่บวชเป็นสมมุติสงฆ์ให้ค้นคว้า หาความเป็นไปของใจขึ้นมาให้ได้ ให้ทรัพยากรตัวนี้ดึงออกมาให้ได้ ถ้าทรัพยากรดึงออกมาใช้ได้เห็นไหม นี่ศาสนาจะเจริญ

เจริญขึ้นเพราะอะไร เพราะตัวศาสนาเป็นศีลธรรมจริยธรรม เป็นสมมุติ ขณะที่สมมุติ
นะ คนก็ยังเอาประเพณีวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หล่อหลอมสังคม แล้วเกิดถ้ามีหัวใจขึ้นมาเป็นอริยสัจ
เป็นสัจจะความจริง เป็นวิมุตติสังขัม เป็นวิมุตติเหนือสมมุติ สิ่งนี้จะเป็นคุณประโยชน์มหาศาลเลย
แล้วทรัพยากรอยู่กับจิตใจของทุกคนดวงใจที่เกิด

สัตว์ ตัณห์ ผู้เกิด มีสิ่งที่ป็นจิตตัวนี้สำคัญที่สุด สิ่งที่สำคัญที่สุด จนมีศรัทธาความเชื่อ
ขึ้นมา จนออกบวช เห็นไหม ออกบวชได้สมมุติสังขมา สมมุติสังขมาแล้วพยายามต้องให้เกิดเป็น
อริยสังขัม สิ่งทีอริยสังขัม เห็นไหม สังขัม สังขะๆ ก็สิ่งทีเป็นสังขกรรม สังขกรรม สังขัมคือสังขะ
สิ่งนี้ป็นเรื่องของสังขัม สิ่งทีเป็นสังขัมมันจะป็นสิ่งทีเป็นผู้นำ

เวลาคนเขาไปหาหมอเนะ เจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ เขาก็ต้องการหมอเพื่อรักษาให้เขาหาย
ไข้ หายป็นโรคป็นภัยไข้ไหม นี่ก็เหมือนกัน ในเรื่องศาสนา ศีลธรรมจริยธรรมมันก็ป็นส่วน
หนึ่ง แต่ขณะที่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ทีมีโอกาส สิ่งทีเป็นสมมุติ เราก็จะต้องพยายามสร้างขึ้นม
เวลาเราจะสร้างบ้านสร้างเรือน เราก็ต้องมีแบบแปลนแผนผัง เพื่อการก่อสร้างเราจะได้ไม่
สิ้นเปลือง ไม่ออกไปนอกกลุ่มนอกทาง

นี่ก็เหมือนกัน นี่สุดมยปัญญา เราเรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรม
และวินัยนี้ป็นสมมุติอันหนึ่ง ธรรมและวินัยนี้สมมุติที้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ แต่
สัจจะความจริงเห็นไหม สมมุติสัจจะ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เวลาเราทำสมาธิขึ้นมา เราตั้งใจขึ้นมา
เราอยู่ในศีลในธรรม ต้องอยู่ในศีลในธรรมก่อน ถ้าอยู่ในศีลในธรรม สิ่งทีศีล ศีลเวลาบวชขึ้นมา
๒๒๗ นี่สมบูรณ์แล้ว ศีลถึงป็นข้อบังคับไม่ให้หัวใจออกไปทางโลกเขา ออกไปแล้วแต่ความ
พอใจของมัน เพราะทุกคนมีกิเลสเนะ กิเลสในหัวใจนี้คั่นรณมาก

สิ่งทีคั่นรณในหัวใจเพราะอะไร เพราะมันมีพลังขับเคลื่อนของกิเลส ถ้าเราไม่มีศีลเข้าไป
ครอบงำเราไม่มีศีลเข้าไปยับยั้งไปหักห้าม สิ่งนี้จะทำให้ความเป็นไปของชีวิตเรานี้มันเห็นใจ สิ่งที
ตา หู ลิ้น กาย ใจ เห็นไหม ตาหูลิ้นกายใจมันกระทบสิ่งใด มันก็ต้องมีแรงปรารถนาของกิเลส
กิเลสมีความพอใจ กิเลสจะขับเคลื่อนไปสภาวะของเขา นี่มีแรงกิเลสขับเคลื่อน เวลาตาเรากระทบ
รูป หูกระทบเสียงต่างๆ มันจะเกิดความคิด ความจินตนาการของเขา ความคิดความจินตนาการ
ป็นกิเลสอันหนึ่งนะ

แต่ถ้าเป็นจินตมยปัญญา ปัญญาเกิดจาก สุตมยปัญญา แล้วเราวางรากฐานขึ้นมาเป็นจินตมยปัญญา มันจะย้อนกลับเข้ามา เห็นไหม จินตมยปัญญาคือเป้าหมายไง ถ้าเราตั้งเป้าหมายว่า เราจะพยายามเอาชนะความคิดของเรา เราต้องการชนะกิเลสของเรา เราเกิดมาในสมมุติสัจจะ สิ่งที่เป็นสมมุติสัจจะ เราจะทำให้เกิดอริยสัจขึ้นมาจากในหัวใจของเรา เราพยายามสร้างขึ้นมาในโอกาสมหาศาลนะ สิ่งที่ว่าโอกาสๆ นี่เห็นไหม มุมมองของจิตนี้คือโอกาส

ถ้ามีมุมมองสิ่งต่างๆ ที่จะรู้ตัวเองออกจากกิเลสนี้จะเป็นโอกาสของเรามาก แต่โลกเขาเขาอยู่ในกระแสโลกของเขา เขาก็ยอมรับอยู่นะว่าทุกคนเกิดมาต้องตาย เพราะอะไร เพราะศาสนา ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางเผยแผ่มาทุกคนเข้าใจ แต่เข้าใจขนาดไหนก็ยอมจำนนกับกิเลสตัวนี้ไง ยอมจำนนกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากของใจที่มันต้องคืนรนไปกับเขา

แล้วก็อ้อแงะ อ้อแง่ว่าเกิดมามีชีวิต เกิดมาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งเครื่องอาศัยนี้เป็นเรื่องที่ว่าอ้อแง เพราะอะไร เพราะถ้าเราหาปัจจัยเครื่องอาศัยมันพออยู่พอกิน สิ่งพื่ออยู่พอกิน แต่เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันต้องการสภาวะแบบนั้น มันถึงยึดติดไปกับโลกเขา

แล้วเราบวชมาเป็นพระเป็นสงฆ์ สิ่งนี้มันก็ติดมากับเรา เพราะเราเป็นสมมุติสงฆ์ สมมุตินี้เป็นสัจจะโดยสมมุติ มันต้องมีความรู้สึกลักษณะนี้โดยธรรมชาติ โดยธรรมชาติคือมีกิเลสในหัวใจ กิเลสมันก็ต้องคืนรนไปของมันโดยธรรมชาติของเขา ถ้าธรรมชาติของเขา เราถึงจะต้องยึดมันถือนั่น เห็นไหม นี่ขอนิสัยครูบาอาจารย์ก็เพราะเหตุนี้ไง

ครูบาอาจารย์ท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรนะ ในเมื่อเรามีความรุ่มร้อน เราก็อาศัยแอบอิงกับครูบาอาจารย์ของเรา เพื่อจะให้ความอบอุ่น สิ่งที่มีความอบอุ่น ชีวิตเป็นอย่างนี้ เราจะมั่นคงในชีวิตของเรา เรามีครูบาอาจารย์คอยชู สิ่งที่จะให้เราเข้าไปในศีลในธรรม ถ้าในศีลในธรรม หัวใจมันก็จะไม่คืนรนไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

แต่ถ้ามันคืนรนไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เราก็ต้องใช้ศีลป้องกันไว้ ใช้ศีลป้องกันนะ นี้อธิศีลคือมโนกรรม กรรมที่คิดผดอย่างนี้มันจะให้ความรู้รุ่มร้อนกับใจนะ เวลาเราจะทำความเพียรของเรา ขณะที่เราทำความเพียรของเรา เราต้องการความสงบของใจ ทำไมมันไม่สงบละ ใช้ชีวิตทางโลกก็เป็นความทุกข์อันหนึ่ง ในการประพฤติปฏิบัตินี้ก็มีความทุกข์อันหนึ่ง แต่เป็นความทุกข์ที่เราพอใจไง ถ้าเราพอใจ เห็นไหม เราได้เพศของพระมาเพราะเราพอใจ เราถึง

เปล่งวาจากล่าวคำขอวบนะ จนญัตติจิตตุดรกรรมขึ้นมาเป็นสงฆ์ใจ นี่เราพอใจ แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติเราก็พอใจ พอใจในการหักห้าม

การหักห้ามใจ เห็นไหม นี่เป็นศีล ศีลโดยหัวใจใจ ถ้าศีลโดยใจหักห้ามขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามา ความปล่อยวางอันนี้เกิดจากอะไรล่ะ? เกิดจากการกระทำนะ สิ่งต่างๆ ไม่มีสิ่งใดที่เกิดมาโดยไม่มีเหตุไม่มีผล ในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเหตุและผลตลอดไป

เหตุเกิดจากอะไร? เหตุเกิดจากเรามีศรัทธาความเชื่อ เหตุเกิดจากเรามีอำนาจวาสนา เราถึงออกบวชเป็นพระเป็นสงฆ์ แล้วออกบวชแถมยังได้นามว่าเป็นพระอรหันต์อีกต่างหาก

“พระอรหันตกรรมฐาน” อรหันต์ไปไหน? อรหันต์เพื่อจะชำระกิเลสใจ

“อรหันต์” ให้เดินอรหันต์ในกายนี้ เดินอรหันต์ในจิตของเรา และจิตไม่ให้ส่ายแส่ออกไปข้างนอก ถ้าจิตส่ายแส่ออกไปข้างนอก เห็นไหม ตัวเรายู่วัดนะ จิตเราคิดไปรอบจักรวาลเลย สิ่งทีรอบจักรวาลมันจะเป็นไปของมัน แต่ถ้าเราหักห้ามนะ สิ่งที่เป็นในรอบจักรวาล สิ่งทีหัวใจเคยเกิดเคยแก่ เคยเจ็บ เคยตาย ไปกับภพชาติต่างๆ นั้น ถ้าเรากลับมาสงบที่ใจ เรากลับจะเห็นหมด เรากลับจะรู้หมด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจิตสงบเข้ามา บุญเพนฺหาฐานสติญาณ ย้อนอดีตชาติไปทั้งหมดเลย นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีมันคิด สิ่งทีจินตนาการ สิ่งทีมีความเป็นไปได้ของจิต เพราะมันมีความซับซ้อนของการรับรู้ของใจ สิ่งรับรู้ของใจมันซ้อนมา มันถึงจินตนาการไปตามจรตนิสัยของแต่ละสัตว์โลกใจ แต่ละตัวของสัตว์โลกทีมันจินตนาการไป จินตนาการไปจากฐานของความคิด อันนี้ จากภวสวะอันนี้ เห็นไหม มันไปมันไปจากฐานนี้ใจ มันไปจากตัวเรานี้ มันไปจากความรู้สึก ความคิดออกไปจากจิต จิตนี้มันคิดออกไป จินตนาการออกไป แล้วก็ไปกว้านเอาความทุกข์ร้อนเข้ามาในหัวใจ

สมมุติสัจจะจากภายนอก มันสร้างสมให้โลกกระเทือนเรื้อนลั่น เกิดภัยพิบัติต่างๆ เขาต้องเสียชีวิตไปเพราะเขาไม่สามารถช่วยตัวเองเขาได้ เพราะภัยวาตภัยมันเกิดมาด้วยความรุนแรง ขณะที่เกิดจากพายุอารมณ์ อารมณ์ทีเกิดจากความคิด เวลาเราคิดออกไป จินตนาการออกไปอย่าง

นี่มันกลับมาทำลายตัวมันเองนะ แล้วมันเป็นอะไรล่ะ? มันเป็นสมมุติอันหนึ่ง เพราะอะไร เพราะมันเกิดดับ

สิ่งที่ความคิดความปรุงมันเกิด เกิดจากกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เกิดจากใจ แล้วมันก็ไปเป็นพายุอารมณ์พัดถึงกับทำให้หัวใจนี้สั่นคลอนไปหมดเลย มีแต่ความเร่าร้อน มีแต่ความทุกข์ในหัวใจ เห็นไหม นี่มีศีลธรรมเข้ามาชำระล้างนะ มีศีลธรรมเข้ามากลั่นกรอง มีศีลธรรมเข้ามาให้จิตใจเบาบางลง สิ่งที่เป็นพายุมันจะสงบตัวลงได้ ถ้าสิ่งที่สงบตัวลงได้

ถ้าการมีสติสัมปชัญญะ บังคับให้พายุอย่างนี้สงบตัวลง สิ่งที่สงบตัวลงเราจะเห็นความเป็นไปของจิตใจ จิตที่มันเกิดความเร่าร้อนต่อใจ ที่มันเป็นพายุอารมณ์ เกิดจากตัณหาความทะยานอยากขับเคลื่อนจากข้อมูลในหัวใจนี้พัดออกไป แล้วกลับมาทำลายตัวเองโดยที่ไม่รู้สึกตัวเลย

กับสิ่งที่มันสงบมาเพราะสติ เพราะเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมที่เป็นสมมุติ ธรรมวินัยที่เป็นสมมุตินี้ เป็นสมมุติต่อเมื่อเรายังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ แต่ถ้าเราได้ประพฤติปฏิบัติ มันจะเป็นความจริงขึ้นมาจากใจของเรา

สิ่งที่เป็นความจริงขึ้นมาจากใจของเราเพราะมันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันติภูมิโกที่ใจนี้สัมผัส สิ่งนี้สัมผัสเกิดจากอะไร? เกิดจากสติ เกิดจากปัญญา เกิดจากความเพียรของเรา ถ้าเกิดจากสติปัญญา ความเพียรของเรา คือเราไล่ต้อน พยายามเอาตัวของตัวเอาไว้ให้ได้ นี่เราพยายามค้นคว้าของเราขึ้นมา เห็นไหม มันเกิดมาจากความรู้สึกรู้สึกของเรา เกิดมาจากความเป็นไปของจิตดวงนี้ ถ้าจิตดวงนี้สัมผัสขึ้นมาเอง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ วางไว้เป็นแนวทาง แล้วผู้ที่ก้าวเดินนั้นจะต้องเป็นผู้ที่รู้คั่นเข้ามาของผู้นั่นเอง สิ่งนี้มันถึงจะเป็นสัจจะความจริงที่จะเข้ามาชำระกิเลส ถ้าจิตมันเริ่มสงบเข้ามา มีสติสัมปชัญญะเข้ามา เกิดจากการกระทำของเรา เวลาสติ สติในพระไตรปิฎกก็เป็นตัวอักษรเห็นไหม สติ สมาธิ สิ่งความเพียรต่างๆ มันเป็นตัวอักษรทั้งหมดเลย

แต่ขณะประพฤติปฏิบัติมันเป็นความจริงทั้งหมดเลย เป็นความจริงเพราะอะไร เพราะมันเป็นความสัมผัส เป็นความรู้สึก เห็นไหม ความจริงเกิดจากความรู้สึกอันนี้ สิ่งนี้อันนี้ขึ้นมา มันสงบสิ่งนี้ได้ ถ้าสงบสิ่งนี้ได้ ความสุขก็เกิดขึ้น ความสุขเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติของเรา ความสุขเกิดขึ้นจากเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นอะไร? นี่เป็นสมาธิ เป็นความร่มเย็นเป็นสุข เราก็มืดที่พักที่อาศัย เรามีเรือนที่พักที่อาศัย เราก็มืดความร่มเย็นเป็นสุขของเรา เห็นไหม มันเทียบเคียงกับความร่ำร้อนของใจ เทียบเคียงกับสมมุติสัจจะจากภายนอกที่เป็นโลก นี่มันเผาผลาญหัวใจของสัตว์โลกไปทั้งหมดเลย เขามีความร่ำร้อนกัน คนที่ฉลาดเขายังหาทางออกหาทางหลบเห็นไหม เขาเชื่อคำพยากรณ์ เขาเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของผู้ที่เข้าใจ เขาจะหลบออกจากสถานที่นั้นก่อน เขาก็จะไม่เจอกับพายุสิ่งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อด้วยความศรัทธาของเรา สติสามารถยับยั้งสิ่งนี้ได้ กระแสลมกระแสคลื่นต่างๆที่จะพัดหัวใจ เห็นไหม เพราะเราเชื่อ เราถึงประพฤตินิปฏิบัติ

เราก็คือสิ่งที่ว่า ให้เห็นสัจจะความจริงขึ้นมา มันเป็นอริยสัจ สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา มันเป็นอนิจจัง “สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา” ความทุกข์ในหัวใจก็เกิดดับในหัวใจของเรา แต่เราเราร้อนไปกับความทุกข์นั้น ทำสิ่งใดปรารถนา ถ้าไม่ได้สมความปรารถนา เราก็คือโศกเศร้า เรารำพันไป มันก็ซ้อนขึ้นไป เป็นทุกข์ซับซ้อนขึ้นไป เห็นไหม พายุก็เกิด ลูกแล้วลูกเล่า เราก็คือพลัดพรากไปสภาวะแบบนั้นตลอดไป

แต่ในเมื่อเรามีสติ เรามีปัญญาของเรา เรายับยั้งของเราขึ้นมา ด้วยคำบริกรรมของเรา พุทโธ พุทโธ นี่ยับยั้งมันได้ ความยับยั้งนี้เกิดขึ้นมาจากการกระทำของเรา เราต่างหากเป็นผู้ที่เตือนภัยเราได้ นี่สิ่งเตือนภัยนะ เครื่องเตือนภัยของโลกเขา การที่เขาเตือนภัย มันขัดข้องได้นะ ถึงไม่ขัดข้อง คนเตือนภัยพลอไฟล สิ่งนั้นก็ไม่ได้เตือน เขาก็ต้องตายไปกับสิ่งที่เป็นสมมุติสัจจะ เป็นพายุร้าย สิ่งนั้น เพราะอะไร เพราะคนเตือนภัยเขาสะเพร่า เขานอนหลับ เขาไม่ได้มาเตือนภัย หรือสิ่งที่เครื่องเตือนภัยนั้นชำรุด

นี่ก็เหมือนกัน สติของเรา มันชำรุดไหม สติของเราถ้ามันชำรุด สติของเราไม่สืบต่อความเป็นไปของจิตมันไม่ต่อเนื่อง สิ่งที่ไม่ต่อเนื่องมันก็มีช่องว่างให้เกิดความคิดมันขัดตันได้อยู่วันยังค่านั้นแหละ ถ้าความคิดของเรามันจะขัดตันออกมา เราก็คือต้องเผชิญภัย เผชิญภัยคือมันเอาความร่ำร้อนมาทับถมลงที่ใจใจ

แต่ถ้าเรามีสติของเรา เห็นไหม เครื่องเตือนภัยนั้นไม่ชำรุด คนที่เตือนภัยนั้นเขาก็ไม่สะเพร่า เขาก็ไม่ลืมนั่น เขามีสิ่งใดเกิดขึ้น เครื่องเตือนภัยมันจะแจ้งภัยออกมา แล้วเขาจะบอกกล่าวต่อไปเห็นไหม ผู้ที่เป็นสมมุติสัจจะอันนั้นเขาก็หนีภัยของเขา นี่เป็นเรื่องของโลกๆ หมดเลย

แต่ถ้าเป็นเรื่องในหัวใจของเรานี้ อุตุนาหิ อุตุนโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนเท่านั้นเป็นผู้ที่สร้างขึ้นมาทั้งหมด ถึงเป็นสดีกีสดีของเรา ถึงเป็นความเพียรก็เป็นความเพียรของเรา ขณะเกิดขึ้นกับเรา เราเป็นคนจัดการของเราเอง เราเป็นคนแสวงหาของเราเอง ทำไมเราถึงเดินเล่อย่างนั้นละ ทำไมเราปล่อยให้อหิมันขาด ทำให้ความเพียรของเราไม่ต่อเนื่องละ

ถ้าสดีเราขาด ความเพียรเราไม่ต่อเนื่อง สิ่งที่เข้ามาในช่องว่างระหว่างคำบริกรรม เข้ามาในช่องว่างระหว่างสดีที่เราผลอนี้ สิ่งนี้ทำให้เราไม่ได้ผลนะ ในการประพฤติปฏิบัติของเราจะไม่ได้ผล ในการประพฤติปฏิบัติของเรา นี่มันอยู่ที่การกระทำของเราทั้งหมดเลย

เวลาโลกเขาเป็นสภาวะแบบนั้น เราจะไปดิเคียนเขา เราต้องสืบสวนต้องสอบสวน ใครเป็นคนผิด ใครเป็นคนทำให้เกิดสภาวะแบบนี้ สภาวะสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว เครื่องเตือนภัยก็มี คนควบคุมเครื่องเตือนภัยก็มี ทำไมปล่อยให้อหิมันขาดเข้ามาทำลายสิ่งต่างๆ สิ่งที่เป็นทรัพยากรของโลกทั้งหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อสิ่งนี้เขาสอบสวนกัน แล้วเราทำไมไม่สอบสวนตัวเองละ ทำไมเราไม่เข้ามาค้นคว้าหาความผิดพลาดของเราละ ถ้าเราเข้ามาค้นคว้าหาความผิดพลาด เพราะอะไร เพราะเราขาดสดีเอง เราขาดสดีเพราะอะไร เพราะธาตุขันธ์มันมีกำลัง ถ้าธาตุขันธ์มันมีกำลังเป็นเพราะอะไรละ เพราะเราส่งเสริมเอง เราส่งเสริมธาตุขันธ์ให้มีกำลังของเราเอง ทำไมเราไม่มีสดี ไม่ควบคุม ทำไมเราไม่อดนอนผ่อนอาหาร ไม่ทำให้ความเพียรเรามีกำลังขึ้นมา

ถ้าเรามีกำลังขึ้นมา เราต้องสอบสวนตัวเองสิ ต้องสอบสวนตัวเอง เห็นไหม เราก็มีสดี เราก็มีความตั้งมั่น เราก็มีกำลังใจขึ้นมา เพราะเราสอบสวนแล้ว คนผิดก็คือเรา คนผิดก็เพราะความเลินเล่อของเรา คนผิดก็สดีมันไม่ตั้งมั่น เพราะเราไม่จริงจังของเรา ความเพียรก็ไม่สืบต่อ นี่สอบสวนแล้ว โทษความผิดก็คือสิ่งที่ความเพียร สิ่งที่สำคัญจะความจริงที่เราไม่สร้างขึ้นมา

ถ้าเราสร้างขึ้นมา เห็นไหม พยายามสร้าง พยายามฝึกฝน สิ่งที่เราฝึกฝน แม้แต่สัตว์ ช้าง เสือ สิ่งต่างๆ เขาเอามาเล่นละครสัตว์ได้ทั้งหมดเลย เขาเอามาหาเป็นประโยชน์ เขาเลี้ยงชีพของเขาได้ด้วยจากสัตว์ สัตว์เขายังเอามาฝึกฝน แล้วเขาหาเลี้ยงชีพของเขา เราเป็นคน เราเป็นมนุษย์ เราเป็นสิ่งที่ว่ามีศรัทธาความเชื่อ บวชมาเป็นพระเป็นเจ้านี้ได้สมมุติสัจจะ สมมุติสงฆ์ ได้ต่างๆ ได้สมมุติมาหมดเลย แต่สิ่งที่ป็นอริยสัจจะมันยังไม่เกิดขึ้นมาจากใจ ถ้ายังไม่เกิดขึ้นมาจากใจ เราก็ต้องบังคับสิ แม้แต่สัตว์ เขายังบังคับได้ เราเป็นมนุษย์ เป็นสากยบุตรพุทธชินโรส เป็นโอรสขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหน่อเนื้อกษัตริย์ เห็นไหม เราจะทำอะไรเข้ามาให้มันถึงสัจจะความจริงของเราขึ้นมา เราก็ตั่งสติ เราพยายามให้กำลังใจตัวเองนะ

เวลาจิตใจมันท้อแท้อ่อนแอ มันจะคิดไปประสาที่นั่นนะ คิดว่า “ทำ เราก็ไม่มีปัญญา เราก็ไม่มีอำนาจวาสนา ครูบาอาจารย์ท่านมีอำนาจวาสนา ท่านถึงจะไปประพฤติปฏิบัติ ท่านถึงจะมีความรู้ความเห็นขึ้นมาจากใจ”...นี่มันเหยียบย่ำใจตัวเองนะ

ครูบาอาจารย์องค์ไหนท่านไม่มีทุกข์ ไม่ลำบากมาก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ศาสนา ๖ ปีนะ ขณะที่ว่าที่ไหนมีครูบาอาจารย์ก็ไปศึกษากับเขา สิ่งนั้นเป็นสมมุติสัจจะ สมมุติสัจจะซ้อนสมมุติสัจจะ ที่ว่าไม่เป็นประโยชน์เลย ศึกษา กับเขา ขนาดอุกฤษฏ์ขนาดไหนก็ทำมากับเขา เห็นไหม ถึงที่สุดแล้วเพราะบุญญาธิการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับมา ย้อนกลับมา อานาปานสติ ความเป็นสมาธิ ความเป็นสมุคของจิต

สิ่งที่เป็นความสมุคของจิต ที่กำหนดลมหายใจและเข้าลมหายใจออก มันเป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ที่มหาศาลเลย ทรัพย์อะไร เพราะทำให้ใจนี้สงบได้ ทำให้สงบแล้วเกิดปัญญาขึ้นไป นี่ อริยสัจ แล้วเกิดมรรคญาณขึ้นมาออกไปทำลายกิเลสเห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมบุคสมบันมาขนาดไหน มีใครบ้างหุบมือเปิบได้มาแบบลอยๆ

ครูบาอาจารย์ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ออกประพฤติปฏิบัติ ออกไปวิเวกขนาดไหน สังคมเขาเตียนนะ พระเขาอยู่บ้านอยู่เรือนกันสุขสบาย พระก็อยู่วัดอยู่ว่า เขาทำพิธีกรรมไปอย่างนี้ก็เป็นที่น่าเคารพเลื่อมใส ทำไมหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ยังต้องออกลุยป่าออกเที่ยวไป ออกวิเวก ให้ออกไปใช้ชีวิตในป่าในเขาให้มันสมบุคสมบัน ให้มันทุกข์ให้มันยากเห็นไหม นี่สังคมเขาก็ติเตียน

สิ่งที่สังคมติเตียนเพราะอะไร เพราะไม่มีคนบุกเบิก องค์หลวงปู่เสาร์ องค์หลวงปู่มั่น ท่านเป็นผู้บุกเบิกมา ใครบ้างที่มีความสุขความสบายมา ใครบ้างที่ประพฤติปฏิบัติแล้วมันได้มาโดยง่ายดาย สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันยุเหยให้เราอ่อนแอเนะ ครูบาอาจารย์ท่านสมบุคสมบันมาขนาดไหน ถ้าสมบุคสมบันมาขนาดไหน เราก็มักกำลังใจขึ้นมา

ถ้าสติปัญญามันคิดอย่างนี้ การประพฤติปฏิบัติของเรานั้นก็เป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา มันจะเป็นความเพียรชอบ การงานชอบ ความเพียรขณะประพฤติปฏิบัติไม่มีค้นหาซ่อนเข้ามา ไม่มีความ

น้อยเนื้อต่ำใจ ไม่มีการคาดการณ์ ไม่มีการจินตนาการสิ่งนั้นเข้ามา ทำความเพียรโดยปัจจุบัน ให้ตั้งสติปัจจุบัน ใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือใช้คาบิกรรมพุทโธก็แล้วแต่ ให้ใจสงบร่มเย็นเข้ามา

ถ้าจิตสงบร่มเย็นเข้ามา มันเพราะมีเหตุ เหตุ ในเมื่อเหตุเป็นสัมมา เหตุเป็นสัมมาคือความถูกต้อง มันสมดุลในตัวของมัน เห็นไหม ในเมื่อมีเหตุอยู่ นี่น้ำเขาสร้างเขื่อนขึ้นมา เขาก็กักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ของเขา ลม สิ่งที่เป็นลม เขาทำเข้ามาในท่อออกซิเจน เขาใช้ของเขาได้ประโยชน์ทั้งนั้นเลย แม้แต่ลมเขาก็ยังควบคุมเอามาใช้ประโยชน์ได้ แม้แต่น้ำเขายังกักมาเป็นประโยชน์ได้

แล้วถ้าหัวใจของเรา เราทำสร้างสมขึ้นมาจนเป็นสัมมาสมาธิเพราะอะไร เพราะเรามีความรู้สึก เรามีความทุกข์สะเทือนใจขึ้นมา สิ่งที่เป็นความทุกข์ นี่อริยสัจ สิ่งที่เป็นความทุกข์ “ทุกข์ควรกำหนด” ถ้าจิตสงบแล้ว กำหนดความทุกข์ นี่มันเป็นสมมุติสัจจะอันหนึ่ง เพราะชีวิตนี้เกิดมาเป็นสมมุติ สิ่งที่เป็นสมมุติสัจจะมันก็เกิดมาแล้ว และถ้าเรากำหนดทุกข์ได้มันจะเป็นอริยสัจทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

สิ่งที่เป็นอริยสัจ เห็นไหม ถ้าจิตสงบ กำหนดไปที่ทุกข์ ทุกข์เกิดจากอะไร? เกิดจากกาย เวทนา จิต ธรรม นี่เป็นฐานของความทุกข์ เป็นฐานที่อยู่ของกิเลส กิเลสค้นหาความทะยานอยาก สิ่งที่ยับเคลื่อน เห็นไหม จิตที่มีอยู่ที่ยับเคลื่อนไป สิ่งทีสสารที่ธาตุรู้ สสารที่เป็นธาตุรู้ ธาตุรู้ที่มีชีวิตมันยับเคลื่อนไป สิ่งนี้มันมหัศจรรย์มาก

สิ่งที่วงการแพทย์เขาวิเคราะห์วิจัยกันอยู่ เห็นไหม นี่ความคิดของมนุษย์ ร่างกายของมนุษย์คิดได้อย่างไร ทำอย่างไร สิ่งนี้เขาพยายามเพื่อจะดำรงให้ชีวิตนี้มีอายุยืนไป อายุยืนคือการดำรงชีวิตที่คงที่ของเขาไป แต่มันเป็นไปได้ไม่ได้ เพราะมันเป็นสมมุติสัจจะ โลกมันเป็นสมมุติอันหนึ่ง แต่จิตที่เป็นสสารที่มีอยู่นั้นมันโดนกิเลสค้นหาความทะยานอยากคือเชื้อไขของอวิชชายับเคลื่อนไปอันนี้

ถ้าเป็นธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สภาวธรรม อริยสัจจะเข้ามาชำระตรงนี้ไง ถ้าชำระตรงนี้ มันจะกำจัดทุกข์ได้ทั้งหมดเลย ทุกข์จะหมดออกไปจากใจได้นะ ทุกข์เกิดมาจากไหน? เกิดจากใจ ใจเพราะเกิดขึ้นมา เพราะอะไร เพราะใจนี้โดนอวิชชาครอบงำ สิ่งนี้ครอบงำ ถึงหลง หลงไปในสิ่งต่างๆ หลงไปใน รูป รส กลิ่น เสียง หลงไปในอารมณ์ต่างๆ เห็นไหม ความหลงอันนี้ เพราะหลงไปแล้วไปหยิบเอาไฟมาเผาหัวใจ สิ่งทีเผาหัวใจ เห็นไหม อริยสัจจะเข้ามาเห็นสัจจะความจริงอันนี้ไง

เวลาเห็นภัยกันทางโลก โลกเขาเห็นภัยกันอย่างนั้น เขามีสิ่งที่เตือนภัย แต่ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนอยู่ตลอดเวลา ครูบาอาจารย์เตือนภัยตลอดเวลา สิ่งเตือนภัยนี้ ภัยเกิด ภัยแก่ ภัยเจ็บ ภัยตาย จะต้องทำให้หมุนไปในโลกในสมมุติสัจจะอยู่ตลอดไป แต่ผู้ที่เห็น ภัยเริ่มพยายามเตือนตัวเองขึ้นมา แล้วสร้างฐานขึ้นมาให้เกิดอริยมรรคขึ้นมาให้ได้

ถ้าเกิดอริยมรรคขึ้นมา ถ้าจิตสงบ แล้วย้อนกลับไปกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะความจริง เห็นไหม เราจะบำบัดภัย ทำลายภัย จากที่ว่าสิ่งที่เขาอพยพหลบภัยกัน หลบขนาดไหนก็ยัง ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย แต่ถ้าเกิดเห็นภัยของการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย แล้วถ้าเกิด ปัญญาขึ้นมา

ปัญญาในอะไร? ปัญญาในใคร่ครวญ ในความลุ่มหลงของจิต

จิตลุ่มหลงในอะไร? ลุ่มหลงในจิตได้สำนึกว่าสิ่งต่างๆ เป็นเราทั้งหมด มันไปยึดมันถือมัน โดยไม่รู้ตัว สิ่งที่ยึดมันรู้ตัว มันก็ไม่เป็นอวิชชาสิ เพราะมันไม่รู้มันถึงหลง เพราะมันหลงนี้มันถึง ไปยึด ยึดมันถึงเป็นอวิชชา

อวิชชาที่ไปยึดสิ่งที่สสารที่เป็นธาตุรู้ไปยึดเข้า พอยึดเข้าก็เลยเคลื่อนไป กายกับใจไม่ได้ อันเดียวกัน สิ่งที่ยึดกันอยู่นะ จิตนี้เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ถึงได้ร่างกายนี้ขึ้นมา สิ่งนี้อาศัยกันมา แต่อาศัยแล้วก็ไปยึดเขาอีก ยึดว่านี่จะเป็นของเราโดยตลอดไปๆ โคนเขาหลอก โคนสมมุติสัจจะ หลอก พอหลอก จิตนี้ก็เคลื่อนไปเป็นอวิชชา

แต่พอประพฤติปฏิบัติเข้ามาจะเห็นสัจจะความจริง เห็นไหม ถ้าเห็นสัจจะความจริง นี่ วิปัสสนาเห็นกาย สภาวะกายมันแปรสภาพของมันตามความเป็นจริง การเพ่งจุดใดจุดหนึ่งนี้เป็น อุกคหนิมิต การเห็นนั้นเป็นอุคคหนิมิต อุคคหนิมิตคือความเห็นจิต เห็นร่างกาย ถ้าเห็นร่างกายนี้ ถ้ากำลังจิต ความเป็นไปของมรรคญาณมันพอเห็นไหม ความเพียรชอบ ดำริชอบ การงานชอบ สติ ชอบ ระลึกชอบ สิ่งนี้รำพึงไปคาดหมายไป มันจะเป็นวิภาคะ วิภาคะคือมันขยายส่วน แยกส่วน สิ่ง ที่แยกส่วนนี้มันเป็นไตรลักษณ์

สิ่งที่เป็ไตรลักษณ์มันก็ไม่คงที่ มันก็ไม่ใช่ของเรา ทำไมเป็นของเรา ทำไมมันพลัดพราก จากเราซึ่งๆ หน้า มันแปรสภาพไปต่อหน้าต่อตาเห็นไหม สิ่งต่อหน้าต่อตา ยิ่งเห็นความแปร

สภาพต่อหน้าต่อตา ความเห็นอันนั้น กลับกลายเป็นความสุขนะ การเห็นอันนั้นเป็นการปล่อยวาง เป็นความสุข เป็นความดูดี

สิ่งที่ดูดีนี้เกิดจากอะไร? เกิดจากอริยสัจ สิ่งที่เป็นอริยสัจเป็นความจริงขึ้นมา มันก็เกิด นิโรคคือความโล่ง ความปล่อยวาง วางชั่วคราววางแล้ววางเล่า วิปัสสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ซ้ำจนถึง ที่สุดมันจะขาด สัจจะความจริงเห็นใหม่ นี่ธรรมโอสธขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐมาก ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่รื้อกันขึ้นมา

ถ้าเป็นสมมุติสัจจะ จะไม่มีสิ่งนี้ มันจะหมุนไปโดยสัจจะความจริงในวัฏฏะ จิตตายแล้ว เกิดตามธรรมชาติของจิตดวงนี้ จะเกิดในอินทร์ ในพรหม ในสัตว์นรกต่างๆ จะเกิดจะตาย ตลอดไป ตลอดไป หมุนไปอย่างนั้น แล้วมีอันหนึ่ง มีความจริงอันหนึ่งคือสภาวะของจิตที่มันเกิด มันตายอยู่นี้ แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วมีความศรัทธาความเชื่อ มีอำนาจวาสนา ถึงได้ ออกมาประพฤติปฏิบัติเิง ออกประพฤติปฏิบัติจนเห็นธรรมโอสธคือมรรคญาณ

สิ่งที่เป็นมรรค สิ่งที่เป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันหมุนเวียนจนทำลายขาดออกไปจากใจ สิ่ง ที่ขาดออกไป อะไรขาดออกไป ภายนี้ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย สิ่งที่เป็นกาย ความยึดมั่นถือมั่น สิ่ง นี้เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากทั้งนั้นเลย เวลามันปล่อยวางขึ้นมา กายเป็นกาย จิตเป็นจิต สังโยชน์ขาดออกไป สิ่งที่ขาดออกไป เห็นใหม่ นี่สภาวะธรรม สิ่งที่สภาวะธรรมมีในหัวใจ ขณะที่ มีอย่างนี้ มันจะมีส่วนที่เป็นสมมุติมาก สมมุติกับธรรมนะ ธรรมที่เป็นสมมุติล้วนๆ เลย มันจะเวียน ไปโดยสมมุติสัจจะทั้งหมดเลย มันจะติดในสมมุติสัจจะ แล้วมันจะยึดมั่นถือมั่นโดยที่มันไม่รู้ตัว แล้วจะให้ผลกับหัวใจนี้เป็นความทุกข์ทั้งหมดเลย

แต่ขณะที่มันมีธรรมขึ้นมาในหัวใจ ศีลธรรมคือสภาวะที่เห็น เห็นสัจจะความจริงว่า สิ่งนี้ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่สิ่งนี้โดยสัจจะความจริงอันนี้ มันจะมีความรู้สึก รู้จริงคือสัจจะความจริง คือ เรื่องของปัญญาเข้ามาใคร่ครวญอย่างนี้ นี่มันเป็นการประกาศ อุกุปธรรมในหัวใจ คือสิ่งนี้มันมี สิ่งที่เกี่ยวข้องกับสมมุติในหัวใจแล้ว ในหัวใจมันจะมีความองอาจกล้าหาญนะ

ในการประพฤติปฏิบัติมันจะก้าวเดินต่อไป นี่สมมุติอันละเอียดมีนะ

สมมุติอย่างหยาบๆ สมมุติอย่างกลาง สมมุติอย่างละเอียด ถ้ายังมีสมมุติอยู่ในหัวใจ มันยังมีความลึกถึบของในหัวใจที่มันจะทำให้หัวใจหลงในความละเอียดอันนั้น ถ้ามันเข้าใจสัจจะความ

จริงเรื่องของกาย เรื่องของความเป็นไป เห็นไหม ความเข้าใจของโลกเข้าใจโดยสัญญา ความเข้าใจอย่างไรก็แก้กิเลสไม่ได้

แต่การวิปัสสนา ในการภาวนา ในการภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมาจากจิตดวงนั้น จิตดวงนี้ วิปัสสนาเข้ามา โดยเทียบเคียงเข้ามาจากภายนอก เทียบเคียงเข้ามาจากสมมุติสัจจะ เกิดจากวาทภัย เกิดจากการแผ่ดินไหว เกิดจากโลกที่มันทำลายสภาวะแบบนั้นแล้วเห็นภัย แล้วก็เห็นภัยเข้ามา จากภายใน ได้สมมุติสงฆ์นี้มาก็เป็นภัย ภัยเพราะอะไร เพราะสิ่งที่โลกต้องเปลี่ยนแปลงตลอดไป

สิ่งที่จากภายนอกย้อนกลับเข้ามา จนจิตสงบเข้ามาจากภายใน เห็นสัจจะความจริงเข้ามา ทั้งหมด สิ่งที่เป็นสัจจะความจริง เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิจึง อันนี้ต่างหากถึงแก้กิเลสได้ สภาวธรรม เห็นไหม สภาวะสมมุติที่ครอบห้วงใจนี้มันทำให้จิตใจนี้ลุ่มหลงไป เพราะลุ่มหลงโดยไม่เข้าใจสัจจะความจริง ไม่เข้าใจอริยสัจ มันเข้ากับสมมุติสัจจะ สมมุติสัจจะถึงเป็นตัวอวิชชา สมมุติสัจจะจะเป็นตัวอวิชชาทำให้จิตดวงนี้เวียนไปในวัฏฏะ

แต่ขณะที่เกิดอริยสัจ เกิดสัจจะความจริง จนเป็นภาวนามยปัญญา ทำลายกิเลสตัวนี้ ทำลาย สักกายทิฐิความเห็นผิดของใจ ถ้าทำลายสักกายทิฐิความเห็นผิดของใจ สิ่งนี้ต่างหาก สิ่งที่จะแก้ กิเลสได้ มันเกิดจากภาวนามยปัญญา มันเกิดจากการใคร่ครวญของจิต มันเกิดจากการกระทำ มัน เกิดจากกิจจญาณ กตญาณ เกิดจากการกระทำของจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้นทำเข้ามาอย่างนี้ เห็น ไหม สิ่งนี้มันเป็นสมบัติส่วนตัว มันเป็นสมบัติของจิตดวงนั้น จิตดวงใดทำได้ขนาดนี้ จิตดวงนั้น จะมีธรรมในหัวใจ จะเป็นอกุปปิธรรม จะไม่เคลื่อนไปตามสมมุติทั้งหมด

เวลาโลกเขามีเกิดวาทภัยกันไป ผู้ที่เห็นภัย ผู้ที่เอาตัวรอดมันก็มี นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันมี ความรู้สึกอย่างนี้ มันเป็นอกุปปิธรรมอย่างนี้ มันจะไม่เวียนไปในวัฏฏะ จะเกิดก็อีก ๗ ชาติ เห็น ไหม มันไม่หมุนไปในวัฏฏะโดยทั้งหมด โดยกามภพ รูปภพ อรูปภพ มันจะหมุนไปเฉพาะใน วัฏฏะในอีก ๗ ชาติเท่านั้น เห็นไหม มันมีต้นมีปลายไง แล้ววิปัสสนาเข้าไปเพราะต้องการเอา สมมุติอย่างกลาง อย่างละเอียดออกไปจากใจ ก็ต้องทำวิปัสสนาเข้ามา ย้อนกลับเข้าไป มันจะเป็น ผลงานของจิตดวงนั้นไง

จากสมมุติเป็นอริยสัจ แล้วอริยสัจขึ้นไปธรรมจะเกิดในหัวใจ

ถ้ายังมีสิ่งที่เป็นสมมุติในหัวใจ จะต้องทำให้หมุนไปในวัฏฏะนี้ สิ่งที่เป็นวัฏฏะก็เป็นความทุกข์ เป็นสิ่งที่ เป็นเครื่องยืนยันกับจิตดวงนี้ จิตดวงนี้เห็นสัจจะความจริงเลย เห็นสัจจะความจริงว่า ถ้ามีเชื้อไขอยู่ มันจะต้องทำให้เกิดโทษ เป็นความทุกข์ แล้วเราได้กำจัดเชื้อไขออกจากใจ คือกำจัดโรคภัยอย่างหายาออกไปจากใจ ความเห็นว่าไข้ได้หายไปจากเรา สิ่งที่ว่า การเกิดตายโดยที่ไม่มีต้นไม่มีปลาย จนมาถึงขอบมีเขตนี้ มันก็กังวลขึ้นมาจากใจ

ผู้ที่มีดวงตาเห็นธรรมไป สิ่งที่มีดวงตาเห็นธรรมจะเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างออกมาจากหัวใจ ดูกดึ้มมาก จะไม่มีสิ่งใดจะทำให้คลาดเคลื่อนออกไปจากนั้น เพราะอะไร เพราะได้ลืมนรสของธรรม ของการเห็นสัจจะความจริงอันนี้แล้ว การกระทำอย่างนี้มันถึงจะมูมานะ เห็นไหม ผู้ที่ปฏิบัติธรรมจะพยายามชวนขวายมาก สิ่งที่ทำแล้วลืมลुकคลูกคหลานที่ทำให้เราไม่มีกำลังใจ สิ่งนั้นทำให้เราก้าวเดินไม่ได้เลย

ขณะที่ประพฤติปฏิบัติจนมีคุณธรรมในหัวใจขึ้นมา มันจะมีสิ่งเร้าใจ อยากให้ประพฤติปฏิบัติ อยากจะให้พ้นจากกิเลส อยากเอาสิ่งที่สมมุติในหัวใจที่ยังมีอยู่ออกจากใจ มันก็มูมานะนะ ทั้งวันทั้งคืน แรมคืนแรมเดือนปฏิบัติโดยที่ไม่มีเวลา เวลาเวลาที่ว่าเมื่อก่อนที่ว่า วันทั้งวันปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล ลืมลुकคลูกคหลาน นี่น่าเบื่อหน่ายมาก

แต่ถ้ามีธรรมขึ้นมาในหัวใจ การประพฤติปฏิบัตินั้นมันจะมูมานะ มันต้องการสิ่งนี้มาก นี่ถึงต้องออกวิเวก ออกหาที่สงบสงัด ออกหาสิ่งที่ควรแก่การงาน เพื่ออะไร? เพื่องานของเราไง งานของเราเนะ งานประพฤติปฏิบัติจากภายใน นี่ที่ว่าพระบวช เห็นไหม หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ออกประพฤติปฏิบัติ พระทำไมต้องออกไปออกเขา อยู่ในวัดในวาที่ประพฤติปฏิบัติ เป็นหน้าที่ของพระที่อยู่วัดอยู่วาสิ ประกอบสิ่งที่เป็นพิธีกรรมไป...นั่นเป็นเรื่องสิ่งที่เขาอนจมอยู่ในสมมุติสัจจะนะ

แต่เวลาออกวิเวกอย่างนี้เพื่ออะไรละ นี่มันจะเข้าไปนะ เข้าไปในที่สงัด สบายๆ สิ่งที่สงบสงัดเพราะอะไร เพราะจิตมันละเอียดเข้ามา จิตผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเนะ ชวนะจะไวมาก ตาหูจมูก ลิ้นกายใจจะสัมผัสสิ่งใดมันจะเกิดสิ่งกระทบรุนแรงมาก เราเข้าไปหาสิ่งที่ เป็นสบายๆ เพื่อให้สิ่งนี้ให้สงบสงัดเข้ามา สงบสงัดเข้ามาเพื่ออะไร? เพื่อจะค้นคว้าจากภายในใจ

ในการประพฤติปฏิบัติ ออกประพฤติปฏิบัติออกเพื่อใคร ศาสนาเจริญเจริญที่ไหน? เจริญที่ใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติสิ่งนี้จะเป็นประโยชน์ใด ประโยชน์กับใจดวงนี้ ประโยชน์จากใจผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

ในเมื่อวิชาการ สิ่งที่เป็นวิชาการนะ การวิจัยต่างๆ เขายังมีสิ่งที่ค่อยๆ สูงขึ้นไปเรื่อยๆ นี่ก็เหมือนกัน วิชาการอย่างการเห็นสัณฐานวิทยุมันก็เป็นวิชาการอันหนึ่ง แล้ววิชาการที่สูงขึ้นไป เราก็ต้องค้นคว้าของเราขึ้นมา

แม้แต่ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่นี้ ผู้พระไตรปิฎกมีอยู่นี้ มรรค ๔ ผล ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศมาตลอดเวลา แต่ในเมื่อมันยังไม่เป็นขึ้นมาจากหัวใจ ศึกษาขนาดไหนมันถึงงงขนาดไหน ในเมื่อวิชามันก็ซับซ้อน มันก็หาช่องว่างของกิเลสที่ซับซ้อนออกมาให้ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นไป

แต่ถ้าเป็นปัจจัยตั้งเข้าไปสัมผัสของใจเอง มันจะล้มลุกคลุกคลานแค่ไหน มันจะเอานะ มันมีความรุ่มเย็นของใจ ใจมีฐานของความสงบแล้ววิปัสสนาไป มันจะปล่อย ปล่อยเป็นครั้งเป็นคราว สิ่งนี้มันจะเป็นความคุ้นเคย มันจะเป็นความสิ่งที่จรโลงหัวใจให้หัวใจนี้เข้มแข็ง ถ้าหัวใจเข้มแข็งมันก็ต่อสู้ ต่อสู้กับกิเลสนั้น

สิ่งใดที่เป็นความพอใจของเรา สิ่งใดที่ว่าเป็นคุณประโยชน์กับเรา สิ่งนั้นกิเลสหลุดทั้งหมดเลย ถึงต้องอดนอนผ่อนอาหาร ต้องมักน้อยสันโดษเห็นไหม มักน้อยสันโดษขึ้นมาเพื่ออะไร? เพื่อขัดเกลามันไง เวลาขัดเกลามัน เราจะไม่ส่งเสริมให้กิเลสมันมีอำนาจ ไม่ส่งเสริมให้สิ่งนี้มีแรงของมันขึ้นมา ขณะที่เรตัดถอนเขาที่เราตัดถอนด้วยปัจจัยเครื่องอาศัย ตัดถอนเข้ามาเพื่อเรา

คู่มืออย่างภิกษุเรามีบริวาร ๘ สิ่งที่เป็นบริวาร ๘ สิ่งนี้ขาดไม่ได้ ขาดไม่ได้เพราะมันเป็นสมบัติส่วนบุคคลของพระภิกษุรูปนั้นๆ ต้องมีสิ่งนี้เพื่อดำรงชีวิตของเราต่อไป เห็นไหม แล้วสิ่งที่เกินมาจากนั้น สิ่งนั้นไม่จำเป็นแล้ว สิ่งที่ไม่จำเป็น ผู้ที่ออกธุดงค์ สิ่งใดที่เป็นภาระรุงรังจะไม่เอาไป เพราะมันเป็นสิ่งที่เบกหนามาก จะเอาแต่สิ่งที่มีความจำเป็นไป จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตเท่านั้น

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งใดที่จิตมันออกไปรับรู้ ออกไปยึดมั่นถือมั่น สิ่งนั้นมันเป็นทุกข์ทั้งหมดเลย ถึงต้องมีสติต้องมีปัญญาไล่ต้อนสิ่งนั้นเข้ามา ไล่ต้อนเข้ามานะให้เป็นปัจจุบัน แม้แต่มรรคผลที่ต้องการนี้มันก็เป็นสิ่งที่เราส่งไปอนาคต

สิ่งที่มรรคผลที่จะเกิดขึ้นมาให้มันเกิดขึ้นมาเป็นปัจจุบัน ให้มันเกิดขึ้นมาจากการกระทำนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นมาเห็นใหม่ เกิดขึ้นมาจากเหตุ เราต้องอยู่กับเหตุ เหตุคืออะไร? เหตุคือสติ สมาธิ ปัญญา ถ้าเรากลับมาอยู่ที่เหตุ สติ สมาธิ ปัญญานะ มันจะกลับไปทำลายกิเลสอันนี้เอง กลับไปทำลายนะ

สิ่งที่เราส่งเสริม เราต้องการความสะอาด เราต้องการความสบาย เราต้องการประพฤติปฏิบัติโดยง่ายดาย เราต้องการประพฤติปฏิบัติโดยทางลัด สิ่งนั้นกิเลสหลอกทั้งหมดเลย เราถึงจะต้องไม่ให้กิเลสมิอำนาจเหนือการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราให้กิเลสมิอำนาจเหนือการประพฤติปฏิบัติของเรา มันจะเป็นการชี้หน้าด่าให้เราออกไปเป็นอัครตถิณิกานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค สิ่งทีทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ จะต้องให้เป็นมัชฌิมาปฏิปทากับจิตดวงนั้น

จิตดวงใดก็แล้วแต่ มีโลกจริต โทสจริต โมหจริต นี่ต่างกัน ความต่างกันของจริต จริตของจิตดวงนั้น การประพฤติปฏิบัติถึงจะต้องไม่เหมือนกัน มันถึงเข้าไปสมมูลกับจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้นมันก็เป็นปัจจุบันกับจิตดวงนั้น

แต่การอดนอนและผ่อนอาหารนี่เป็นสิ่งที่เป็นสากลกับจิตทุกจริต เพราะอะไร เพราะเราไปคัดรอนกำลังของกิเลสที่มีอำนาจเหนือจิตนี้ เหมือนศัตรู เรามีศัตรู เรามีการแข่งขัน การแข่งขันของเรา ถ้าคู่แข่งของเราเมื่อกำลังน้อยกว่าหรือคู่แข่งของเรามีปัญหาไม่เท่าเรา สิ่งนั้นเป็นความปรารถนาของเราไหม? มันเป็นความปรารถนาของเราแน่นอนเลย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อกิเลสกับเรา กิเลสกับจิต มันคนละอันกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราสร้างสมขึ้นมาเป็นครั้งคราว สิ่งครั้งคราวขึ้นมา ถ้าจิตมีสมาธิมันก็มีความร่มเย็นเป็นสุข สิ่งทีความร่มเย็นเป็นสุขนี่คือกำลังของเรา แล้วถ้ากำลังของเรามันต่อสู้กับคู่ต่อสู้ไม่ได้ มันจะเอาอะไรไปต่อสู้ มันต่อสู้ไม่ได้เห็นไหม มันต้องสร้างสติของเราให้เข้มแข็งขึ้นมา สร้างสมาธิสร้างต่างๆ ให้มันเข้มแข็งขึ้นมา การสร้างให้มันเข้มแข็งขึ้นมา แล้วการสร้างอย่างนี้มันอยู่กับเราตลอดไปไหม

มันอยู่ที่เหตุ เราสร้างขึ้นมานั้นถึงมีใช้ไหม ถ้าเราสร้างขึ้นมามันถึงมี เราจะทำอะไรให้มันมีกำลังขึ้นมาล่ะ เราถึงต้องอดนอนผ่อนอาหาร

๑. เพื่อให้กิเลสมันไม่มีกำลัง

๒. ทำให้ธรรมของเราเจริญงอกงามขึ้นมา

ถ้าธรรมของเราเจริญงอกงามขึ้นมาะ สิ่งที่ธรรมเจริญงอกงามขึ้นมา นั้นนะ สมมุติบัญญัติบัญญัติคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันชำระกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป สมมุติและบัญญัติจะทำลายกันๆ

ถ้าจิตมันวิมุตติไปแล้วนะ ถึงเวลาฆ่ากิเลสเป็นขั้น สมมุติอย่างหยาบขาดไป สมมุติอย่างกลางขาดไปด้วยวิปัสสนาญาณ เห็นไหม กายกับใจแยกออกจากกัน เห็นไหม สมมุติอย่างละเอียด สมมุติอย่างละเอียดนี้คือตัวกามราคะ สิ่งที่กามราคะ วิปัสสนาญาณจะเกิดด้วยความมูมานะ

เวลาประพุดติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์จะผ่านการประพุดติปฏิบัติมา สิ่งทีปฏิบัติมา ขั้นที่รุนแรงที่สุดคือขั้นทำลายกามราคะ ถ้าทำลายกามราคะ ขณะที่ทำลาย นี่กำลังของเขามหาศาลเลย เพราะกำลังของเขา เห็นไหม เขาสร้างวิมุตติ เขาสร้างโลก สิ่งต่างๆ สัตว์ แม้แต่สัตว์เดรัจฉาน มนุษย์หรือสัตว์ต่างๆ แม้แต่เทวดา อินทร์ พรหม พรหมนี้เป็นพ้นจากกาม พรหมนี้เป็นผัสสาหาร ตั้งแต่เทวดาลงมาเห็นไหม กามทั้งนั้น กามราคะเพื่อการดำรงเผ่าพันธุ์ของเขาทั้งนั้น

สิ่งที่ดำรงเผ่าพันธุ์ของเขา เห็นไหม แล้วเราจะทำลายสิ่งนี้ ทำลายสมมุติอย่างละเอียด ถ้ายังมีสมมุติอยู่ มันจะทำให้หัวใจหวั่นไหว หัวใจนี้เราร้อนไปกับสมมุติอันนั้น สมมุติยังแทรกเข้ามาในหัวใจ นี่มันยังมีอำนาจเหนือกว่าเห็นไหม เราจะต้องใช้วิปัสสนาญาณ ใช้กำลังของเราขึ้นมา สิ่งที่กำลังขึ้นมา มันจะกำลังเกิดขึ้น

ถึงว่า เวลาน้ำป่า เวลาสิ่งทีว้าวาตภัยเกิดขึ้นมาขนาดไหน เราจะช่วยเหลือสิ่งทีเขาเป็นผู้ที่อยู่ในภัยอันตรายอย่างนั้น อยู่ทีถูกภัยอย่างนั้น เราเข้าไปช่วยเขา เราจะใช้สิ่งใดเข้าไปช่วยเขา เราต้องมีเครื่องมือ ต้องมีเรือ ต้องมีสิ่งต่างๆ เพื่ออะไร? เพื่อเราไปเอาเขาออกมาจากภัยอันนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่กามราคะสิ่งนี้มันมีอำนาจเหนือใจทุกดวง แล้วเราจะให้ออกจากสมมุติสัจจะอันนี้ เราจะใช้มรรคญาณอันไหนทีเข้าไปช่วยหัวใจดวงนี้ให้พ้นจากภัยอันนี้ไง เพราะ

ภัยอันนี้มันครอบงำหัวใจนี้มาตั้งแต่ต้นแต่ปลายขนาดไหน ไม่มีต้นไม่มีปลายขนาดไหน มันควบคุมใจมาตลอดแล้วเราพยายามจะทำลายมันไม่ให้เกิดในกามภพ กามภพแล้วทำลายวิญญู

ทำลายวิญญูคือว่าเราจะไม่อยู่ที่เสี่ยงภัยอีกเลย เราจะไม่อยู่ประเทศอันที่ว่าตั้งอยู่บนสิ่งอันตรายของโลก เห็นไหม มันจะทำลายสิ่งนี้ ถ้าทำลายสิ่งนี้ มันจะมีปัญญาของมัน ปัญญามันจะทำลายเข้ามาๆ

ทำลายกามราคะนะ ช้าแล้วช้าเล่า วิธีการ ครูบาอาจารย์ที่ผ่านสิ่งนี้มาจะมีประสบการณ์ ผู้ที่ขวนิชย์ครูบาอาจารย์ สิ่งนี้จะทำให้การประพฤติปฏิบัติมีแนวทาง ถ้าปฏิบัติโดยปัญญาของเราเอง มันจะต้องต่อสู้โดยที่ว่า เราขึ้นไปแข่งขันกับคู่ต่อสู้โดยที่ว่าไม่มีผู้ให้กำลังใจ ไม่มีผู้ที่ชี้นำ ไม่มีผู้ที่บอกกล่าววิธีการเลย เราก็ต้องสู้ของเราไปโดยลำพัง

แต่ถ้าเรามีครูมีอาจารย์ของเราขึ้นมา เราเข้าไปต่อสู้กับกิเลส โดยที่มีครูบาอาจารย์คอยชี้นำ คอยบอกเทคนิค สิ่งนี้มันจะทำให้เราสะดวกสบายขึ้นมหาศาลเลย ขณะที่สะดวกสบาย เรายังทำไม่ได้เลย

ฉะนั้น เราถึงว่าต้องย้อนกลับมาว่า นี่คืออะไร? นี่ก็ความน้อยเนื้อต่ำใจ นี่ก็กิเลสที่มาทำลายเรา ทำลายโอกาสนะ ถ้าเราพลิกใจของเราขึ้นมาว่า เราเป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนา เรื่องของวิญญูมันยังเป็นสิ่งที่น่ากลัว เรื่องของโลกมันก็ต้องเกิดต้องตาย ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติ ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์เลย แต่เราไปตื่นเต้นกับสมมุติสัจจะ ถ้าเรารื่นเริงกับสมมุติสัจจะมันก็เวียนไปกับโลกอย่างนั้น

ถ้าเราเข้าไปถึงสมมุติสัจจะอันละเอียดจากภายใน เราจะทำลายมันอย่างนี้ เราจะต้องมีวิธีการของเรา เรามีกำลังใจเห็นไหม ขณะที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาขนาดนี้ มันจะมีกำลังใจของมัน ขณะที่แพ้ขึ้นมา มันท้อถอย คือสมาธิมันอ่อนลง กิเลสมีอำนาจเหนือกว่า มันก็มีอำนาจชั่วคราว กำลังก็หลุดกระชากลากไป

ถ้าเราต่อสู้ เราขึ้น เราคนนอนผ่อนอาหาร เราสร้างสติของเราขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์ของเราขึ้นมาซะ แล้ววิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้า กำลังเราต้องขึ้นมาชนะวันหนึ่ง ถ้ากำลังใจของเรา มีกำลังใจขึ้นมาเราจะแยกได้ ทำลายได้ กิเลสจะอ่อนตัวลง เบาตัวลง สิ่งต่างๆ จนถึงที่สุดจะทำลายกันกลางหัวใจนั้น สมมุติอันละเอียดก็ต้องทำลายไป แล้วผู้ที่รู้ฐานของสมมุติทั้งหมด จูติจิตละ

จิตฺติจิตคือตัววิชา สิ่งที่เป็นตัววิชาเป็นตัวยุทธละเอียดอ่อนนุ่มนวลมาก เหมือนเรื่องของโลกนี้ เรื่องโลก เห็นไหม โลกมันหมุนไปตามธรรมชาติของมัน โลกเหมือนกับสิ่งที่ไม่มีชีวิตเลย แต่โลกนี้เป็นผู้ที่รับรองมนุษย์ รับรองสัตว์โลกต่างๆ ใ้บนโลกนี้นะ

จิตฺติจิตก็เหมือนกัน สภาวะของวิชา ภาวสวะ ตัวภพนี้ ตัวเกิดตัวตาย ตัวนี้มันจะเกิดตาย ขณะที่ทำลายกามราคะแล้ว พยายามใช้วิปัสสนาเข้ามา มันจะทำลายสิ่งต่างๆ เข้ามาเห็นไหม สิ่งต่างๆ ตัวเศษส่วนของจิตเข้ามาถึงที่สุดแล้ว นี่ไปเกิดบนพรหมนะ ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเหมือนโลกเลย เป็นสภาวะไปเกิดบนพรหม ถ้าเกิดบนพรหมแล้วก็ต้องสุกไปข้างหน้าไง นี่พระอนาคาเกิดบนพรหมแล้วสุกไป คือไม่กลับมาเกิดกามราคะนี้อีก เหมือนโลกเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันเข้ามาถึงตรงนี้ มันจะว่างหมด ปล่อยว่างหมดเห็นไหม นี่สมมุติอันละเอียดสุด สิ่งทีละเอียดสุดมันเป็นสิ่งที่เหมือนกับไม่มีความต้องการสิ่งใดเลย แต่เพราะมันเป็นตัวมันเอง มันมีความเศร้าหมองส่องใสในตัวของมันเอง ถ้ามีครูอาจารย์จะชี้แนะตรงนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ประพฤติปฏิบัติมาก

ถ้าผู้ที่ไม่มีครูบาอาจารย์นะ ถ้ามีอำนาจวาสนาก็คือการไคร้ครวญ การใช้สติปัญญา ดูตัวเองตลอด มันจะเห็นสภาวะส่องใสและเศร้าหมองอันนี้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ สิ่งนี้คิดไปก็ได้ แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ ๑ มีอำนาจวาสนา ๑ ย้อนกลับขึ้นมา มันจะเกิดมรรคญาณ เกิดจากปัญญาอันละเอียด

ปัญญาอย่างนี้มันไม่ใช่ปัญญาที่ใช้ขันธ ถ้าปัญญาที่ใช้ขันธมันเป็นอุทธัจจะ คือมันเป็นสิ่งที่กระเพื่อมออกมา ขันธไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่ขันธ ขันธเป็นความคิดอันหนึ่ง แต่ตัวจิตคือตัวความรู้สึก ตัวความรู้สึกมันเป็นสิ่งที่ละเอียด แล้วเราเอาสิ่งที่เป็ขันธ คือสิ่งที่เป็ปัญญาเหมือนกับเราใช้เงิน สิ่งที่เป็นเงินเป็นทอง มันเป็เงินเป็นทองที่เข้าไปจับจ่ายใช้สอยได้

แต่สิ่งที่เขาไม่ต้องใช้เงินใช้ทองมันมีนะ เขาใช้ความเชื่อถือของเขา เขาเอาสิ่งใดก็ได้โดยไม่ต้องมีเงินมีทอง แต่เขามีเครดิตของเขา เขาจะเอาสิ่งของอะไรก็ได้ นี่ก็เหมือนกัน มันเป็ความละเอียดขนาดนั้น ถ้าว่าใช้ว่าปัญญา ปัญญาที่ใช้ขันธนี้มันเป็นอุทธัจจะ มันเป็สังโยชน์ตัวหนึ่งเลย มันเป็สิ่งที่ว่าเข้าไปแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าไปทำลายกิเลสอย่างนี้ มันถึงต้องเป็ญาณอันละเอียด ถ้าใช้ปัญญาความที่เราเคยทำมา เราเคยประพฤติปฏิบัติมา ไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ มันจะใช้ปัญญาเข้าไปทำลายๆ

มันเป็นปัญญาอะไร ถ้าปัญญาอย่างนั้นมันเป็นอวิชา มันเป็นความไปไม่ได้

แต่ถ้ามันเป็นปัญญาญาณะ มันจะละเอียดเข้ามา มันจะไปจับต้องสิ่งนี้

โลกนี้หมุนไปในจักรวาล แล้วดวงดาวต่างๆในจักรวาล อันไหนเป็นโลก โลกอยู่ในพิภพเท่าไร ไม่จับโลกไม่ได้ ไม่เห็นโลก เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาที่เข้าไปจับตัวอวิชา สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ลึกลับมหัศจรรย์มาก ถ้าไปจับสิ่งนี้ได้ เห็นภาวสวะ สิ่งที่ว่ามันเป็นการเคลื่อนไปอันนี้ ถ้าจับสิ่งนี้ได้ นี่คือวิชาการณะ นี่คือมรรคญาณะ ถ้ามรรคญาณจับสิ่งนี้ได้ แล้วปัญญาที่เกิดขึ้นมาทำลายกิเลสตัวนี้ การทำลายอวิชา มันเป็นความละเอียดอ่อน มันเป็นเรื่องที่ปัญญาอันละเอียดมาก ไม่ใช่อุทธัจจะ

อุทธัจจะ ขณะที่ใช้ว่าเป็นปัญญาๆ ที่ว่าเราทำลายกิเลสอันละ สิ่งนั้นเป็นอุทธัจจะ อุทธัจจะคือสิ่งที่มันเป็นความพุ่งออกไป สิ่งที่มีมันเป็นสิ่งที่ว่า เราเป็นสมาชิกของสโมสรหนึ่ง เขาไม่ต้องการให้คนนอกเข้ามา ต้องเป็นสมาชิกสโมสรเท่านั้นถึงจะเข้าไปได้ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน เรามีเงินทองมหาศาลเลย เราอยากจะเข้าไปในสโมสรนั้น เข้าไปไม่ได้หรอก เงินทองของเราปัญญาอย่างนั้นจะเข้าไปในสโมสรนั้นไม่ได้ จะเข้าสโมสรนั้นได้ต้องเป็นสมาชิกสโมสรนั้น

สมาชิกคืออะไร? สมาชิกคือมรรคญาณไง สิ่งที่มีมรรคญาณทำลายสิ่งนี้ได้ มันจะเข้าไปได้ นิธรรมและวินัยที่ว่าเป็นสมมุติสัจจะ แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมามันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันทิฎฐิโก มันไปเห็นการกระทำอันนั้น นิมรรคญาณ สิ่งที่เกิดขึ้นมาไปทำลายอวิชาตัวนี้ ปัญญาอย่างนั้นเกิดขึ้นมาเป็นปัญญาอย่างใด ปัญญาอย่างนี้จะเกิดขึ้นมาจากผู้ที่ประพฤติดุปฏิบัติ

ผู้ที่ว่าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นออกป่าออกเขา ปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากผู้ที่ประพฤติดุปฏิบัติในโคนต้นไม้ในป่าในเขานั้น ในรูกขมูล ปัญญาอย่างนี้ไม่เกิดในวัดในวา ไม่เกิดในพระที่ว่าปฏิบัติที่มีความสุขอย่างนั้นจะเกิดขึ้นมาอย่างนี้ไม่ได้ นั่นเป็นพิธีกรรม นั่นเป็นสมมุติทั้งหมด

สิ่งที่เป็นสัจจะ เป็นอริยสัจจะ เป็นความจริงเกิดขึ้นมาจากใจดวงนี้ เป็นการประพฤติดุปฏิบัติของครูบาอาจารย์ของเรา แล้วครูบาอาจารย์ของเราประพฤติดุปฏิบัติอย่างนี้ แล้วเราประพฤติดุปฏิบัติขึ้นมา ดวงใจดวงนี้เห็นสภาวะแบบนี้ เข้ามาทำลายกิเลสอย่างนี้ นี่อวิชาดับไป

สิ่งที่สมมุติอันละเอียดหลุดออกไปจากใจด้วยมรรคญาณ นี่วิมุตติ วิมุตติอย่างนี้จะไม่มีความสมมุติใดๆ เข้ามาในหัวใจนี้เลย สิ่งที่เป็นสมมุติสัจจะ ให้โทษมาจากเรื่องของความเป็นไปของโลก ของธรรมชาติที่มันแปรปรวนตลอดไป นี่มันต้องเป็นอย่างนั้นโดยธรรมชาติ แล้วสมมุติสัจจะของชีวิตมันก็เป็นสิ่งที่ว่าจะต้องให้เกิดแก่เจ็บตายไปโดยสัจจะของเขา สมมุติสัจจะของสมมุติสงฆ์ สมมุติสัจจะก็ต้องเกิดต้องตายในเพศของพระของสงฆ์

แต่ถ้าเป็นวิมุตติขึ้นมา นี่วิมุตติขึ้นมาอยู่ที่ไหนล่ะ? ก็อยู่ในหัวใจของสมมุติสัจจะนั่นล่ะ อยู่ในหัวใจของสงฆ์นั่นล่ะ เพราะอะไร เพราะสงฆ์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากสิ่งที่เป็นธาตุเป็นขันธ์ แต่ถ้าหัวใจดวงนั้นพ้นออกไปจากกิเลสทั้งหมด อาศัยสิ่งนี้อยู่เป็น สอุปาทิเสสนิพพาน มีเศษส่วนของร่างกาย มีเศษส่วนของขันธ์ คือดำรงธรรมที่วิมุตตินี้ไว้ เพราะสิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาโดยสภาวะของโลก เกิดมาในสภาวะของวิญญู

สิ่งที่วิญญู เห็นไหม นี่ครูบาอาจารย์เกิด เกิดอย่างนี้ไง นี่บุญพาเกิด แล้วเกิดพบครูบาอาจารย์ของเรา ในเมื่อครูบาอาจารย์ของเราเกิดมาสภาวะแบบนี้ แล้วมีอำนาจวาสนาอย่างนี้ แล้วจึงนำได้อย่างนี้ มันเป็นวาสนาของเราไหม นี่วาสนาของเรา คือเราเป็นนักกีฬาที่มีผู้ชื่นชม มีคนให้กำลังใจ มีธรรมทุกอย่างเลย ทำไมเราไม่ย้อนกลับขึ้นมา ให้เป็นกำลังใจของเรา ถ้าย้อนกลับขึ้นมา ให้เป็นกำลังใจของเรา เรามีที่พึ่ง เรามีหลังอิง แม้แต่โลกเขา เขายังต้องมีที่ปรึกษา มีผู้ชื่นชม เขาประกอบขึ้นมา จากที่ว่าประกอบด้วย จนเขาประสบความสำเร็จ

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราได้บวชเป็นพระเป็นสงฆ์ เพราะเราศรัทธาเรามีความเชื่อ อันนี้เป็นอำนาจวาสนาส่วนตัวของเรา แล้วเราออกบวชแล้ว ออกบวชในพระรัตนตรัย ครุบาอาจารย์คอยชี้แนะอย่างนี้ เราก็มีอำนาจวาสนา ๒ ชั้น แล้วถ้าเราเกิดประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เรามีกำลังใจของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัติเข้าไปจนถึงธรรมและวินัย ถึงธรรมถึงอริยสัจ นี่ก็วาสนาของเรา ๓ ชั้น

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไปเป็นบรรพตเป็นตอนขึ้นไปจนชำระกิเลสขาดไปนะ นี่อำนาจวาสนาของเราทั้งหมดเลย ถึงที่สุดแล้วไม่ต้องพึ่งครูบาอาจารย์ เพราะอะไร เพราะครูบาอาจารย์ก็เป็นสมบัติของท่าน สมบัติของเราคือในใจเราก็เป็นสมบัติของเรา ถ้าเป็นสมบัติของเรา สิ่งนี้ทำให้จิตนี้ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายตลอดไป เอวัง